

Täysistunto

Tiistai 28.4.2020 klo 13.59—16.27

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.27.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.59—16.27).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 27.4.2020 antanut hallituksen esityksen HE 61/2020 vp, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 9-11/2020 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2019 (K 6/2020 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Keskustelu

14.00 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Jo viime viikolla ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitystä käytiin varsin perusteellisesti läpi, mutta tässä valiokunnan mietinnössä erityisesti kiinnitän huomiota siirtymäsäännöksiin, joitten kohdalla valiokunta teki hyvää työtä, sillä on tietysti aivan selvää, että tämä pandemia-aika tulee vaikuttamaan nimenomaan velallisen hyödyksi näissä tilanteissa, mutta on kuitenkin haluttu sitten selkeästi näillä siirtymäsäännöksillä rajata sitä, mille aikavälille asetetuista konkurssisäännöksistä on kyse. Eli tätä toista kohtaa on, kuten valiokunta on sanonut, ”aiheellista tarkistaa sisällöllisesti ja kielellisesti niin, että konkurssiin hakemisen kannalta merkityksellisiä ovat konkurssihakemuksen perusteena olevat maksuvelvoitteet, jotka ovat erääntyneet yli kaksi kuukautta ennen väliaikaisen lain voimaantuloa”. Tämä on minun mielestäni tässä nyt tärkein valiokunnan tekemä työ, ja tällä on haluttu selkeästi rajata tämä lakiesitys koskemaan nimenomaan koronatilanteesta johtuvia ulosottoja, ei niin, että tämä koskisi noin yleisesti kaikkia jo aiemmin tehdyillä hakemuksilla konkurssiin asetettuja yrityksiä.

14.02 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on kannatettava ja aivan oikeansuuntainen. Nyt kun näitä lomautuspäätöksiä, irtisanomispäätöksiä, kassakriisiä tulee kiihtyvään tahtiin, kannustan hallitusta olemaan hereillä ja miettimään kaikkia niitä mahdollisia keinoja, joilla voidaan yrityksiä auttaa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Se on aivan varmasti niin, että on helpompi mennä tämän kuolemanlaakson yli jonkun apukeinon kautta kuin niin päin, että yritys joutuu lopettamaan ja sen jälkeen sitten taloudellisten aikojen toivottavasti jossain vaiheessa parantuessa lähdetään perustamaan uutta yritystä, työllistämään uudestaan. Tämä on se pienemmän riesan tie, että tehdään kaikki se, mitä on tehtävissä.

14.03 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksen tavoitteena on estää sellaisen tilanteen syntyminen, jossa koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutunut yritys asetettaisiin konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisestä koskevan maksukyvyttömyysolettaman perusteella. Tässä on ehdotettu puoli vuotta tämän voimassaoloajaksi. Ihmisille ja yrityksille on annettava inhimillinen mahdollisuus. Toisaalta velkojien on saatava rahansa jossain vaiheessa. Yrityksiä tulee olemaan paljon talousvaikeuksissa. Koronakriisi voi tuoda suurenkin konkurssiaallon.

Nyt on tärkeää myös lainsäädännön ajan tasalla pitäminen. Tämä on väliaikainen laki, ja tarvittaessa pitää säätää lisälakeja. Mietityttää silti, olisiko jo tässä pitänyt kuitenkin olla pitempi aika kuin tämä puoli vuotta. Nyt ei missään nimessä saa tapahtua se sama, mikä tapahtui silloin 90-luvun laman aikana.

14.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Valtion pääomasijoitusyhtiö Tesin tuoreen selvityksen mukaan jopa joka kymmenes yrityksistä ei tule selviämään seuraavaa kuukautta, kun tässä katsotaan kaikkia eri toimialoja meidän yrityskentässämme. Tämä kuvaa vakavalla tavalla sitä, minkälainen meillä yritysten tilanne tällä hetkellä on. Koronapoikkeustila ja liiketoiminnan häiriöt ovat heikentäneet merkittävästi kaikkien eri yritysten toimintaa, mutta erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten liikevaihdot ovat romah-
taneet.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Ensimmäisenä maaliskuussa tämä iski pieniin, yhden kahden hengen, yksinyrittäjiin sekä 5—9 henkeä työllistäviin yrityksiin, joiden liikevaihdot laskivat merkittävästi heti maaliskuussa. Majoitus- ja ravitsemusalalla yli 40 prosenttia yrityksistä kertoo käyttökäytteen pudonneen 80:stä 100 prosenttiin. Parturit, fysioterapiat, jalkahoidot, taksityhtiöt, koulutaksit — monien taksityhtiöiden liikevaihdosta on hukkunut 80 prosenttia. Erikois- ja tarvaratalokaupoista noin puolet on menettänyt liikevaihtonsa lähes kokonaan. Lasku on alkanut myös nyt rakentamisen alalla. Kahvilat ja ravintolat ovat omassa poikkeuksellisen kriittisessä tilanteessa. Ja jos hallitus ei pikaisesti eduskunnan velvoittamaa tukipakettia ravintola- ja kahvila-alalle saa, niin siellä myös tätä nyt käsittelyssä olevaa lakia tarvitaan, eikä sekään tule estämään kahviloiden ja ravintoloiden ajautumista konkurssiin.

Tänään olemme myös saaneet vientialalta todella vakavia viestejä. Tarjousmäärät ovat huhtikuussa romahtaneet, ja Teknologiateollisuus ry:n toimitusjohtaja Jaakko Hirvola varoittaa jo nyt, että jos Suomen vienti sakkaa karulla tavalla, seuraus on karmea työllisyydelle ja hyvinvoinnin rahoitukselle.

Nyt myös yleisötapahtumat, festarit ja sen myötä erilaiset musiikkialan ammattilaiset, bändeistä valoon ja äänitekniikkaan, ovat erittäin tukalan tilanteen edessä. Arvioissa heidän menetyksistään puhutaan jo yli 150 miljoonasta. Konferenssit on kielletty, monet messukeskukset, tapahtumajärjestäjät ovat erittäin tukalassa tilanteessa. Itse asiassa lomautettujen määrä on nyt Suomen historian korkein. Edes 90-luvun lamassa emme nähneet näin korkeaa lomautettujen määrää. Maaliskuussa kokoaikaisesti lomautettuja oli 65 000. Edellinen ennätys oli 90-luvun lamasta, jolloin lomautettuja oli yli 55 000. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, käytän kansanedustajille kuuluvaa perustuslaillista oikeutta puhua hivenen pidempään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siis sen 3 minuutin jälkeen voitte pyytää uuden puheenvuoron. Näin on sovittu puhemiesneuvostossa.

Ja se on sitova päätös?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin on sovittu puhemiesneuvostossa.

Puhemies Vanhanen ilmoitti, että se on ohje ja suositus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Se on suositus.

Kyllä, eli jatkan hetken. — Arvoisa puhemies, 90-luvulla lomautettuja oli siis pahimmillaan 55 000 eli selvästi vähempi kuin tällä hetkellä. Ja nyt kun puhutaan konkurssiuhasta ja konkurssilainsäädännöstä, niin jo kuukausi sitten, huhtikuun alussa, joka viides työnantajista pelkäsi konkurssia. Ja nyt konkurssiin on mennyt yli tuhat yritystä alkuvuoden aikana.

Tässä esityksessä rajoitetaan siis väliaikaisesti konkurssiin hakemista velkojien hakemuksesta. Yritysten tilanne on tukala, niin kuin tuossa edellä kuvasin, ja pitää huomauttaa, että nämä ongelmat johtuvat siis koronakriisistä ja ongelmiin yritykset eivät ole voineet varautua. Kannattavat ja toimivat yritykset ovat menettäneet asiakkaansa ja myynnin heistä riippumattomista syistä. Siksi esitys, mikä pelastaa yrityksiä turhilta konkursseilta, on erittäin kannatettava.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

14.08 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys, niin kuin tuo ulosottoon liittyvä seuraava asiakin, ovat näitä väliaikaislakeja, ja käytän tässä nyt tilaisuutta myös kiittää hallitusta siitä, että nämä esitykset ovat tulleet varsin nopeasti ja nämä ovat tulleet valiokunnasta läpi ja ne ajoittuvat sillä tavalla, että niistä on hyötyä tässä koronaepidemian jälkihoidossa hyvin merkittävällä tavalla. Toivon, että täällä läsnä olevat valtioneuvoston jäsenet vievät nämä terveiset sinne koko valtioneuvostolle.

Tämä konkurssilain väliaikaislaki, joka muuttaa konkurssilakia siis siltä osin, että perintää rajoitetaan koronan takia, erityisesti tätä kahdeksan päivän konkurssikehotusta, on hyvin merkittävä väline. Siinä on myös huomioitu, että sen kanssa ei voisi keplotella niin, että ne, jotka ovat jo aikaisemmin olleet sellaisessa tilassa, että yritystoiminta ei ole ollut kannattavaa, voisivat sitten tällä keplotella itselleen lisää aikaa. Siitä, että se on myös huomioitu tässä hyvällä tavalla, myös kiitos hallitukselle.

Yksi asia, johon hallitus saa varautua mielestäni, koskee tätä voimassaoloaikaa, 31. lokakuuta saakka, että joudumme vielä syksyllä täällä uudestaan käsittelemään tätä asiaa ja jatkamaan tämän voimassaoloa, koska tämä, mitä tällä hetkellä koko yrityskentästä kuuluu, viittaa siihen, että näitä konkurssieja tai näitä, joilla on konkurssiuhka, tulee meille hyvin merkittävä määrä.

Meillä pitäisi olla nyt yhteinen henki tässä maassa, että pelastetaan niin monta yritystä kuin mahdollista — siis ne, jotka ovat elinkelpoisia ja joilla on siihen toiminnan jatkumiseen mahdollisuus. Meillä on hyvät eväät hoitaa tämä tilanne paremmin kuin 90-luvun laman aikana. Pankit ovat paremmassa kunnossa, taseet ovat vahvoja ja siellä on pelivaraa, maksuvapaita, lyhennysvapaita vuosia siellä on runsaasti myönnetty, ja sekin kertoo sitä kieltä, että kukaan ei halua uusia 90-luvun laman tapahtumia.

Oikeastaan en tätä esitystä nyt sen enempää tässä käy läpi, koska tämä on jo ensimmäisessä käsittelyssä hyvin käyty läpi, mutta ehkä tähän vielä lopuksi sanon tästä harkinnasta, että tätä seurattaisiin nyt huolella, ja sitten jos siltä näyttää, hallituksella olisi se tahtotila, että tätä voimassaoloaikaa jatkettaisiin.

14.12 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Vaaranahan tässä on, että maksukyvyttömyysolettaman perusteella konkurssiin voidaan nyt asettaa koronasta lamaautuneita yrityksiä, jotka saattaisivat pandemian päätyttyä selviytyä. Toki lakimuutoksesta huolimatta-kin velallinen on edelleen mahdollista asettaa konkurssiin, mutta esitys uskoakseni kuitenkin vähentää koronasta aiheutuvien kohtuuttomien tilanteiden syntymistä, joissa elinkelpoiset yritykset ajautuisivat konkurssiin.

Lakivaliokunnan ensimmäisen käsittelyn jälkeen olen miettinyt tätä esitystä. Taustalla on tärkeät tavoitteet, ja on oleellista, ettei niiden toteutuminen jää lain tulkinnan ja soveltamisen varaan. Onko hallituksen esittämä ratkaisu estää konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö konkurssiin asettamisen perusteena tavoitteeseen nähden riittävä? Sitä en osaa sanoa. Lakivaliokunta on päätenyt lopputulemaan, ettei konkurssilain säännöksiä ulosottoon perustuvasta maksukyvyttömyysolettamasta ole perusteltua tässä yhteydessä muuttaa. Muutokset on nyt tärkeä saada nopeasti voimaan, ja kuten edustaja Laukkanen totesi, seurata niitä.

14.13 Leena Meri ps: Arvoisa puheenjohtaja! Tämä konkurssilain muutos auttaa velallisia ja yrittäjiä, ja tietysti sitä kautta ihan tavallisia ihmisiä, yrittäjäihmisiä, tuolla arjen keskellä. Tosiaan tällä määräaikaisella muutoksella poistetaan tämä kahdeksan päivän maksu-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

kehoitus konkurssiperusteena. Kaikki muut konkurssin perusteet jäävät vielä voimaan. Ja tietysti on hyväkin, että ei esimerkiksi estetty konkursseja kokonaan, ihan senkin takia, että saattaa olla näin, että on ollut ennen koronaa jo vaikeuksia, plus sitten se, että ei voi kokonaan poistaa myöskään velkojansuojaa. Se olisi ollut liian radikaali asia.

Haluan tässä vaiheessa valiokunnan puheenjohtajana vielä uudestaan kiittää valiokunnan asiantuntijoita, jotka todella kiireellä yömyöhään lukivat näitä esityksiä ja toivat meille arvokkaita kommentteja, ja valiokunnan jäseniä myöskin, jotka perehtyivät todella lyhyellä ajalla asioihin. Teimme muun muassa voimaantulosäännökseen muutoksia. Esimerkiksi niin, että kun tämä laki päättyy silloin 31.10., niin vireillä oleviin hakemuksiin käräjäoikeudessa sovelletaan vielä tätä poikkeuslakia. Se olisi muuten ollut epäselvä oikeustila. On äärimmäisen tärkeätä, että lakiesitykset käsitellään huolellisesti kiireestä huolimatta. Professori Tuula Linna, joka meillä oli kuultavana, prosessioikeuden professori ja Lakimiesliiton puheenjohtaja, kiitti valiokuntaa siitä, että me emme tingi kiireellisenä aikanaan lainsäädännön laadusta.

Täällä oli muutama kommentti tästä lain voimassaolosta, että miksi se on tällainen. Valiokunnassa tosiaan kuulemisissa esiintyi monenlaista kantaa. Esimerkiksi konkurssiasiamies olisi ollut halukas lyhentämään sitä aikaa, finanssiala samaten, ja sitten esimerkiksi Suomen Yrittäjät taas jatkamaan lokakuun jälkeenkin. Lakivaliokunta pohti tätä erityisesti perustuslailliselta pohjalta siinä mielessä, että näissä poikkeusoloissa, vaikka tämä nyt ei suoranaisesti ole poikkeustilalaki, mutta perustuu tähän poikkeustilaan, että käsitellään kiireellisesti, niin katsottiin, että vain sen välttämättömän ajan. Ja kuten edustaja Laukkanenkin sanoi, niin voi olla mahdollista, että näitä joudutaan tarkastelemaan, samoin kuin ulosoton pykälää, samoin kuin yhdistyslain pykälää, jotka juuri kiireessä tuli.

Tässä haluan vielä tuoda terveisiä: Lakivaliokunta on nyt moneen kertaan kiinnittänyt huomiota, ja tulee kiinnittämään huomiota, resurssiin. Jos me haluamme, että virkamiehet ulosotossa, talous- ja velkaneuvojat siellä arjessaan tai tuomioistuimet pystyisivät käsittelemään näitä lisääntyviä asiamääriä, sinne tarvitaan ehdottomasti lisää resursseja, käsipareja tekemään töitä. Ja samaten edelleen taas muistutan siitä, että muun muassa etäyhteyslaitteiden toimivuus tuomioistuimissa ja syyttäjälaitoksissa on tällä hetkellä surkea.

14.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä konkurssilain muutos on selkeä, pieni helpotus yrityksille ja myöskin velkaantuneille ihmisille tässä vaikeassa tilanteessa aivan samalla tavalla kuin tänään käsiteltävät ulosottokaaren muutos tai keskustelu kulusluottojen korkokatosta eli pikavippijärjestelmien purkamisesta, tai hillitsemisestä ja hallitsemisesta, sanotaanko tässä muodossa.

Nämä kaikki toimet kertovat siitä, että hallitus suhtautuu vakavasti koronavirukseen aiheuttamiin taloudellisiin vaikutuksiin sekä yrityskenttään että yksityisiin kansalaisiin, mutta se kertoo myöskin siitä, että me olemme ottaneet oppia aikaisemmasta. Täällä käytettiin eräitä puheenvuoroja, viitattiin 90-luvun alun kriisitilanteeseen. Silloinen oikeistohallitus otti meillä aivan toisen linjan kuin nyt tämä nykyinen hallituksemme. Silloin pelastettiin pankit miljardisiirroilla, 10 miljardia euroa käytettiin pankkien pelastamiseen, ja samanaikaisesti yrittäjät, yrityskenttä rojahti. Konkurssiaalto pyyhkäisi Suomen ylitse, ja tämä ylivelkaantumisen kriisi ja kierre, joka sitten vaivasi vuosikymmeniä Suomea — vieläkin on siitä rippeitä jäljellä — jäi meille haavaksi, pitkäaikaiseksi haavaksi.

Nyt hallitus toimii hienolla tavalla määräitietoisesti, ja olen arvostanut myöskin sitä, että oppositio on tässä tukemassa hallitusta, että me yritämme avittaa kriisin yli nyt yrityksiä —

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

myöskin pankkisektorin täytyy tästä selvitä — mutta ennen kaikkea tavallisia kansalaisia. Tämä on oikea linja. Tällä tavalla näitä päätöksiä pitää tässä tehdä, ja yhdessä me tästä selviämme.

14.18 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Tämän koronaviruspandemian myötä, kuten tiedetään, moni yritys on joutunut tosi haasteelliseen tilanteeseen ja hankalaan taloudelliseen ahdinkoon.

Tämä hallituksen esitys on hyvä ja erittäin kannatettava, ja tulee tehdä kaikki, että velallisen asema tässä konkurssien uhan allakin on turvattu. On tärkeää, että tämä laki astuu voimaan mahdollisimman pian, ja on myös perusteltua, että tämä määräaikaisuus on voimassa tämän vuoden lokakuun loppuun asti. Mutta kuten tuossa aiemmissa puheenvuoroissakin todettiin, niin pitää olla valmiutta elää hetkessä ja tarkastella myös tätä määräaikaista tilanteesta riippuen. Jos näyttää siltä, että lokakuu on liian aikainen, sitten tulee tarkastella, pitääkö tätä jatkaa.

Tämä ympärillä jylläävä pandemia olikin sitten semmoinen, että on jouduttu tekemään monenlaisia rajoitustoimia, ja ne ovat vaikuttaneet yrittäjien liiketoimintaan ja toimintamahdollisuuksiin. Ei kukaan voinut ennalta arvata sitä, millä tavalla nämä toimenpiteet ovat vaikuttaneet myynti- ja asiakasmääriin ja sitä kautta sitten näihin hankaliin tilanteisiin.

Hallituksen esitys on erittäin kannatettava, ja lakivaliokunnan puheenjohtaja nostikin sieltä seikkoja, mihin valiokunnassa kiinnitettiin huomiota, muun muassa nämä resurssit. Hallituksen esitys on erittäin kannatettava, valiokunnan muutosesitykset huomioon lukien tietysti.

14.19 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä konkurssilain väliaikainen muutos on tosiaan tarpeellinen ja perusteltu ja siinä mielessä tärkeä, mutta on toivottavaa, että tämän väliaikaisen muutoksen lisäksi myöskin toivotaan, että tällä kaudella edettäisiin siinä, että konkurssilakiin tulisi myöskin pysyvämpiä muutoksia. Me tarvitsisimme semmoista armollista konkurssilakia ja myöskin tukea siihen, että yrittäjällä olisi niin sanottu toinen mahdollisuus.

Sitten tähän konkurssilakiin. Lain tavoitteisiin liittyvät myöskin yrityssaneeraukset, ja sehän on valmis järjestelmä elinkeinokelpoisten yritysten tervehdyttämiseksi. Sinänsä on valitettavaa tämänhetkisessä tilanteessa, että pankit harvoin puoltavat näitä hakemuksia. Jos on niin, että velkojat puoltavat tätä yrityssaneeraukseen hakemista, niin se voidaan tehdä ihan muutamassa pankkipäivässä. Hyvänä esimerkkinä oli Stockmannin ilmoitus — joku aika sitten — maanantaina yrityssaneeraukseen hakeutumisesta, ja keskiviikkona oli jo päätös tiedossa. Mutta jos yritys lähtee itse hakeutumaan tähän yrityssaneeraukseen, niin se on vähintään parin kuukauden prosessi. Kaikki ymmärrämme sen, että jos tilanne on tässä huhtikuussa pahentunut, niin ei ole aikaa hakeutua yrityssaneeraukseen, koska päätös tulisi sitten joskus juhannuksen tietämillä. Siksi on tärkeää, että hallitus nyt pystyisi tätä yrityssaneerausasiaakin edistämään sillä tavalla, että pankeille tehtäisiin kannustimia ja vastuita myöskin puoltaa näitä hakemuksia — jotta yritys pääsee siihen yrityssaneeraukseen, niin viidenneksen eli 20 prosenttia pitää puoltaa näitä hakemuksia. Saneeraukseen haettu yhtiö tarvitsee usein myös sitten rahoitusta ihan tämän uudelleenjärjestelyn toteuttamiseksi. Minkä takia pankit ovat niin nihkeitä puoltamaan tätä asiaa, on se, että pankki joutuu nykylainsäädännössä kirjaamaan luottotappioksi ennen saneerausta antamansa lai-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

nat ja takaukset. Jos tapauksia tulisi paljon, tämä tietenkin vaarantaisi myöskin pankin vakavaraisuuden.

Olisin kysynyt jo ensimmäisessä käsittelyssä ja tässä toisessakin käsittelyssä, jos oikeusministeri Henriksson olisi ollut paikalla, mitä kuuluu tälle yrityssaneeraukseen liittyvään lainsäädäntöön: on ollut esillä, että sitä yrityssaneeraukseen pääsyä voitaisiin helpottaa. Toivottavasti tämä asia etenee, tarvitaan vastuullisia ja vaikuttavia ja ripeitä päätöksiä. — Kiitos.

14.22 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä voi kyllä tukea hyvinkin, ja pakko on tietysti tuoda esiin, että tässähän tietysti taustana on se, ettei tätä pystyttäisi käyttämään väärin ja tietyt tahot rupeaisi sitten niin sanotusti pitämään huolen, että saavat omansa nopeasti; koska tällä hetkellä yhteiskunta kuitenkin yrittää välttää näitten maksujen perimistä, niin tässä tulee aika nopeasti houkutus jollekin yritykselle päästä niin sanotusti ohi ja käydä hakemassa omansa pois tällä konkurssin uhkaamisella.

Tästä aasinsiltana voin mennä siihen, että toisin edelleen esiin sitä, että tässä kun joudutaan käsittelemään tätä asiaa, niin tämä saisi olla loppupelissä... Nyt tämä on todella lyhyt aika, ja kun tiedetään joka tapauksessa, että tämän koronan aiheuttama taloudellinen tuska tulee jatkumaan kuitenkin useita vuosia eteenpäin, niin tämä tilannehan ei varmasti tule muuttumaan mihinkään. Tässä tulee olemaan niitä yrityksiä, mitkä pääsevät koronasta yli, mutta koronan aiheuttaman tappiokierteen, sen taistelun edessä joutuu monikin yritys tekemään helposti 5 vuotta töitä, ja varmasti siellä luottoluokitukset ovat huonoja ja joudutaan jättämään sellaiset hyvätkin hankkeet tekemättä, kun ei saa rahoituksia mistään. Monellakin pk-sektorin yrittäjällä on aika haasteellinen tulevaisuus edessäpäin, että saadaan pysymään se pää vedenpinnan yläpuolella, vaikka korona olisikin mennyt ohi ja pääsääntöisesti näyttää, että maailma rupeaisi pyörimään. Sen takia olen sitä mieltä, että siinä samassa käsittelyssä, kun joka tapauksessa näitä asioita ruvetaan nyt muokkaamaan, konkurssilakeja uusiksi, henkilöyhtiöitä pitäisi konkurssitapauksissa kohdella samalla tavalla kuin osakeyhtiöitä. Se on sanomatta selvää, että jos siellä kommandiittiyhtiössä on pumputtu rahat pihalle sieltä firmasta, niin sitä ei hyväksytä siihen hommaan, mutta jos selkeästi on vaikka viimeisen 5 vuoden aikana kohtuullisesti palkkaa nostettu — ainakin usein monessa on nostettu jopa aika vähänkin sitä palkkaa, huomattavasti vähemmän kuin samassa työpaikassa oleva työntekijä — niin silloin nähdään, että se konkurssi- ja maksuvaikeus ei ole tullut siitä asiakkaan omasta rahan pumppaamisesta, jolloin sen takia ihan samalla lailla pystyttäisiin kohtelemaan kuin osakeyhtiöitäkin tässä tilanteessa.

14.25 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kun konkurssista puhutaan, niin monella tulee ensimmäisenä mieleen yritykset, jotka tuottavat uusia tavaroita tai palveluita. Kun hieman laajennetaan, niin meillä on erittäin suuri ja kasvava joukko yrityksiä, jotka ovat kulttuurin ja liikunnan kanssa tekemisissä, työllistävät sitä kautta paljon pieniä yrittäjiä, jotka ovat nyt suuressa hädässä. Otan yhtenä esimerkkinä kulttuurin puolelta, omalta paikakunnaltani Valkeakoskelta, ison kulttuuritapahtuman, joka on nimeltään Työväen Musiikkitapahtuma. Sen piti olla tänä vuonna heinäkuun viimeisellä viikolla, mutta ei ole, valitettavasti näin. Useana vuonna olen siellä muun muassa edustaja Pia Viitasen kanssa keskustellut, ja tapahtuma ja kulttuuri meitä yhdistää puoluerajat ylittäen. Tällainen iso festivaali työllistää monta paikallista yrittäjää joko suoraan tai välillisesti, ja nyt myös nämä yrittäjät ovat pulassa.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Se, mitä lisätalousarviossa kulttuurille, liikunnalle ja nuorisotyölle osoitettiin, oli oikeasuuntaista. Pahoin pelkään, että tämä 19 miljoonaa, mikä siellä oli erityisesti kohdistettu kulttuurin ammattilaisille ja kulttuuritapahtumille, ei välttämättä kyllä tule riittämään. Toivotaan, että nämä arvokkaat tapahtumat ja niiden pitkä historia jatkuvat myös ensi vuonna.

14.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmin yritin hivenen käydä läpi tilanteen poikkeuksellista vakavuutta. Kävin läpi muun muassa sitä, miten lomautettujen määrä suhteutuu 90-luvun lamaan, ja me olemme siis tällä hetkellä vakavammissa tilanteessa lomautettujen suhteen kuin 90-luvun laman pahimpina hetkinä olimme. Meillä oli maaliskuussa lomautettuna kokoaikaisesti yli 65 000 suomalaista, kun edellinen tilastointiennätys lomautetuista oli helmikuulta 1993, kun lomautettuja oli yli 55 000. 2008 finanssikriisin huippu oli noin 40 000, ja nyt on arvioitu, että huhtikuussa eli tämän kuukauden jälkeen lomautettujen määrä voisi nousta jopa 155 000:een. Myös työ- ja elinkeinoministeriön työttömien työnhakijoiden määrä on vuoden takaisesta noussut jo nyt 70 000:lla. Mikä myös näissä luvuissa eroaa ja kertoo laajasta kriisistä, on se, että korkeasti koulutettuja on tällä hetkellä lomautettuna noin 8 000. 90-luvun lamassa korkeasti koulutettujen lomautukset pysyivät noin tuhannessa ja 2008 kriisissäkin 3 000—4 000:n haarukassa.

Konkurssiuhka on siis ilmeinen, ja nyt on tärkeää, että me pystyisimme yrityksiä tukemaan. Minua on häirinnyt se, että julkisuudessa on arvosteltu Business Finlandia näiden tukien jakamisesta. Eihän, arvoisa puhemies, se ole Business Finlandin vika, että Business Finland jakaa sille annetun määrärahan sille annettujen kriteereiden ja lainsäädännön pohjalta. Hallituksen olisi pitänyt muuttaa näitä Business Finlandin jakokriteerejä, ja silloin nämä rahat olisi saatu kohdennettua niille yrityksille, jotka niitä nimenomaan nyt eniten tarvitsevat. Siinä mielessä on kyllä lähes vastuunpakoilua hallitukselta vierittää syytä virkamiesten ja Business Finlandin niskaan, sillä syyllinen löytyy kyllä hallituksella helpoiten, kun katsoo peiliin.

Tämä konkurssilaki nyt auttaa onneksi näitäkin yrityksiä, niitä ei välittömästi voida haakea konkurssiin. Toivotaan, että näitä muutoksia ja suoria tukia yrityksille saataisiin.

Pidän myös myönteisenä sitä, että kokoomuksen esitykseen arvonlisäveron palautuksesta hallitus on tarttunut. Toki se tekee sen korkealla korolla ja lyhyellä takaisinmaksuajalla. Se ei itse asiassa ole yritystuki vaan kallis laina näille yrityksille, ja eduskunta toivottavasti sitä vielä tarkastelee.

14.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama huomio:

Tässä valiokunnan puheenjohtaja nostikin esille näiden resurssien tarpeellisuuden, ja tästä kävimme kyllä hyvin huolellisen keskustelun ja pohdimme, miten voisimme lisätä tätä painoarvoa nyt hallituksen suuntaan ja tuoda tämän tosiasian eteen, että kun tehdään tällainen tarpeellinen lainmuutos, niin sitten sen koko ketjun, mikä liittyy siihen, pitäisi olla kunnossa. Silloin tätä resurssikysymystä halusimme alleviivata tässä mietinnössä todeten, että valiokunta edellyttää, että niiden resurssien riittävyydestä huolehditaan kiireellisesti. Tuli ilmi selkeästi, että kun viranomaiset sitten käsittelevät näitä hakemuksia ja muita, pitää olla ne riittävät resurssit, jotta sen takia eivät sitten yritykset joudu konkurssiin.

Konkurssilainsäädäntöhän on Suomessa tärkeä lainsäädäntö, koska se antaa laillisen mahdollisuuden lopettaa kannattamaton liiketoiminta. Siis konkurssiin joutuminen ei ole

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

rikos, vaikka usein Suomessa siihen liittyy sellainen häpeän tunne, jos yrittäjä ajautuu konkurssiin. Häpeään ei ole syytä silloin, kun vain liiketoiminnan edellytykset luontaisesti loppuvat. Nyt tämä kriisi johtaa siihen, että hetkellisesti monen yrittäjän toiminnan kannattavuus katoaa sillä tavalla, että liiketoiminta ei ole enää mielekästä, ja silloin se konkurssi on se, mitä se yrittäjä pohtii. Nyt tämän lain puitteissa saa ehkä vähän lisää harkinta-aikaa.

Sitten toisena asiana nostaisin tämän, että kun nyt konkurssilakia tältä osin on muutettu, niin sitten meillä ovat vielä nämä yksityiset henkilöt, jotka joutuvat joko kokonaan työttömäksi tai lomautetuksi, ja jos lomautus jatkuu vielä pitkäänkin, niin se voi tarkoittaa henkilökohtaisen talouden romahtamista. Toivoisin, että hallitus nyt vakavasti pohtisi myös henkilökohtaisen konkurssin mahdollisuutta, jotta ei pitkitettäisi tätä ahdistusta, joka mahdollisesti koronapandemiasta ihmisille tulee. Eli olisi tärkeää nyt huomioida tämä kokonaisuus, että niin moni kuin mahdollista pelastettaisiin tässä tilanteessa.

14.33 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Erinomainen laki, joka on toivottavasti menossa pian läpi, ja nyt kun sitä pohtii, niin sen mukana tässä on hyvin tullut myöskin edustaja Laukkaselta tämä ajatus pohdinnasta ja kokonaisvaltaisuudesta.

Suomalaisilta menee noin 40 prosenttia tuloistaan asumismenoihin, ja tässä kohtaa on pohdittava myöskin häätökäytäntöjä uudella tavalla, että näitä järjestelyjä esimerkiksi ulosottomiehen kanssa voisi käsitellä uusiksi. Tästä olen tehnyt kirjallisen kysymyksen, johon olen myöskin saanut vastauksen.

Toivottavasti pian saadaan täydentäviä, tähän koronakriisiin liittyviä lakialoitteita, joissa tätä joustavuutta voitaisiin kotitalouksille antaa, sillä lomautettu henkilö tai työttömäksi jäänyt henkilö joutuu vääjäämättä maksuvaikeuksiin. Tämän vuoksi samalla, kun me pohdimme näitä konkurssiasioita, on pohdittava myöskin yksilöä ja henkilöä näissä kysymyksissä, ja siksi toivoisin, että tämän hyvän lain lisäksi eduskuntaan tulisi muita lakeja, joilla näitä häätökäytäntöjä voitaisiin väljentää.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 46/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 20/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 5/2020 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ai-noassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Keskustelu

14.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys liittyy siihen, että yritysten tilanteissa ja yksityisten tilanteissa tämä epidemia aiheuttaa kohtuuttomuuksia ja ulosottomenettelyä halutaan keventää, rajoittaa ja myöskin täytäntöönpanoa lykätä. Toki tälläkin hetkellä, niin kuin valiokunta mietinnössään tuo esille, on mahdollista jo nykyisen ulosottokaaren säännöksillä arvioida esimerkiksi tämän soveltamisen kynnystä ja sen mataltamista ja myöskin sitten vapaakuukausia. Mutta tässä esityksessä on haluttu nyt tuoda ihan lainsäädännön tasolle nimenomaan tästä koronatilanteesta johtuvat joustot, ja näillä muutoksilla on tarkoitus ohjata ulosoton ratkaisukäytäntöjä poikkeusolot vielä paremmin huomioon ottaviksi.

Ehkä ensimmäisenä nostaisin esille juuri tämän, että nykyisinkin ulosottokaari mahdollistaa poikkeukselliset joustot, mutta tässä yhteydessä on haluttu tällä erityisesti lisätä heikentyneen maksukyvyn perusteeksi tästä COVID-19-epidemiasta ja siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvat väliaikaiset maksuvaikeudet. Elikkä nämä valiokunnassa on nostettu erityisenä kohteena esille.

Toinen kohta, mihin valiokunta on kiinnittänyt huomiota, ovat nämä vapaakuukaudet, joita voidaan antaa 53 §:ssä tarkoitetulla tavoin yhteensä enintään kolme vuosittain, ja velkojien suostumuksella vapaakuukausia voidaan myöntää vuodessa enintään kuusi. Tässä esityksessä kiinnitetään huomiota siihen, että ulosmittauksen on tullut jatkoa yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan, elikkä esityksessä ei ole ehdotettu muutoksia tältä osilta. Valiokunnassa on nostettu vielä esille se, että velalliselle voidaan antaa vapaakuukausia myös, jos hänelle on aiheutunut COVID-19-epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikaisia maksuvaikeuksia, vaikka ulosmittaus ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta. Valiokunta on todennäköisesti tässä kohtaa kuullut asiantuntijoiden näkemyksiä aiheesta ja niitten pohjalta sitten päättynyt tähän esitykseensä.

Arvoisa puhemies! Nämä vapaakuukaudet, joita on aiheutunut epidemiasta johtuvista poikkeusoloista ja väliaikaisista maksuvaikeuksista, on syytä huomioida mutta kuitenkin niin, että tässä ei ikään kuin, niin kuin edellisessäkin esityksessä, tätä epidemiaa käytetä väärällä tavalla hyödyksi.

14.38 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kansalaisten ylivelkaantuminen ei ole uusi asia, ja oikeusministeriö on viime elokuussa asettanut vuoden 2021 loppuun kestävän hankkeen, jolla halutaan pienentää kansalaisten ylivelkaantumisriskiä. Tämä hanke on tärkeä, mutta tässä koronakriisin aikana on tehtävä nopeampia väliaikaisia päätöksiä, jotta voidaan nopeasti auttaa koronaepidemian takia hätään joutuneita kansalaisia. Olen saanut henkilökohtaisesti näihin ulosottoihin liittyen useita huolestuneita yhteydenottoja, ja sen takia iloitsen siitä, että oikeusministeriössä on reagoitu tähän asiaan nopeasti. Haluan kiittää myös valiokuntaa siitä, että se käsitteli tämän lakiesityksen pikaisesti.

Tässä lakiesityksessä ulosottomenettelyä rajoitetaan ja täytäntöönpanoa lykätään, jotta koronaepidemiasta aiheutuvat vaikeudet voidaan paremmin ottaa huomioon ulosottomenettelyissä, ja näin kohtuuttomilta tilanteilta voidaan paremmin välttyä. Tällä tilapäisellä lailla halutaan siis ohjata ulosoton ratkaisukäytäntöjä poikkeusolot paremmin huomioon

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

ottavaksi. Tärkeää on muun muassa se, että epidemiasta aiheutuva väliaikainen kyvyttömyys vastata velvoitteista ei johda välittömästi maksuhäiriömerkintään.

Kuten lakiesityksessäkin todetaan, nopea toipuminen poikkeuksellisesta tilanteesta on sekä velkojaan että velallisen etu. Ulosottolaitoksen työkuorma on pandemian aikana lisääntynyt, ja tämäkin lakiesitys varmasti lisää selvitettävien asioiden määrää, joten Ulosottolaitoksen lisääntyvästä resurssitarpeesta on myöskin pidettävä huolta. Toisaalta tämä laki voi mahdollistaa myös erilaisia tulkintakäytäntöjä, joten nyt on tärkeää järjestää toimijoille pikaista koulutusta ja tehdä selkeät soveltamisohjeet, jotta pystytään säilyttämään kansalaisten yhdenvertaisuus näissä tehtävissä päätöksissä.

Arvoisa puhemies! Monelle pienituloiselle henkilölle käynnissä oleva epidemia merkitsee erityisen vaikeita aikoja. Nyt on tärkeää, että kaikista kansalaisista pidetään huolta ja ymmärretään, mitä poikkeusolot merkitsevät pienituloisille ja taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille ihmisille. Juuri tästä myöskin tässä lakiesityksessä on kysymys — siis ihmisten auttamisesta tämän akuutin kriisin yli.

14.40 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on toinen näistä poikkeuslaeista, joiden tarkoitus on helpottaa tavallisen kansalaisen elämää Suomessa. Tämä tulee suureen tarpeeseen, sillä ulosotossa olevien määrä tulee radikaalisti nousemaan tämän koronapandemian vuoksi. Valtakunnanvouti ajattelee ja pohtii, että tulee kymmeniätuhansia — ehkä 50 000—60 000 — uusia asiakkaita heille, ja arvelee jo nyt, että ulosotossa olevien asioiden määrä lähentelee 90-luvun laman määrää.

Tässä on ote Suomesta, Joensuusta: On kuusiHENKINEN perhe, jossa isä on joutunut lomautetuksi ja äiti on sairaanhoitaja. Hän oli Joensuussa yhteydessä voutiin ja halusi neuvotella maksukuukausista, vapaakuukausista, on hoitanut moitteettomasti asiansa, ja näin hän sanoi: ”Ulosotosta vastasivat, että minkäänlaisia vapautuksia ei saa tällä koronan varjolla. Lähetimme tälle ulosottomiehelle sitten tämän hallituksen esityksen sisällön, ja vastaus oli uudestaan: turha täällä on tulla koronan takia mitään vapaakuukausia vinkumaan.” Eli terveisiä sinne Joensuun ulosottotoimeen, siellä tuntuu olevan armoitonta menoa: toivon, että tämä lakiesitys siellä nyt luetaan ja valtakunnanvoutikin ohjeistaa myös Joensuun ulosottotoimea, että nyt ei ole aika listiä ihmisiä, nyt on aika antaa ihmisille uusia alkuja.

Kun kerran meillä kaikilla on tämä yhteinen pyrkimys, että 90-luvun lama ja sen seuraukset eivät toistuisi, niin se vaatii meiltä kaikilta nyt joustoja, niin velallisilta kuin velkojilta, kaikilta. Se tarkoittaa myös sitä, että näille erityisesti jo ulosoton piirissä oleville, jotka taistelevat selviytymisestään ja yrittävät hoitaa asioitaan sitä kautta, myös ulosotto sisältää nämä armolliset, joustavat elementit. Ja niin kuin täällä oikeusministeri Henriksson sanoi, myös hän on yrittänyt viestittää, että nyt harkintaa niihin perintätoimiin, ja olen hänen kanssaan tässä samalla linjalla.

Mutta totean myös, että tämä esitys, vaikkakin on nyt hyvä, ei vielä ole riittävän radikaali, jotta voisimme kansalaisia tässä tilanteessa suojata, joten jälleen käännyin täältä oppositiosta hallituksen puoleen, että siellä seurataan huolellisesti, mitä ulosottotoimessa tapahtuu ja todella tuodaan vaikka pikatahtiin tähän jotain uusia elementtejä, jotka pakottavat myös ulosottotoimen ottamaan huomioon tämän erityistilanteen.

14.43 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan auttaa ihmisten arkea ja ihmisiä selviytymään siellä laskupinojensa keskellä, ja kuten edustaja Laukkanen tuossa kertoi,

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

vaikka ulosottolain tietyt säädökset joustaisivatkin jo tällä hetkellä, niin aina juuri siellä käytännön tilanteissa niitä ei osata tai muisteta käyttää.

Valiokunta teki muutoksia tänne, ja kiitän jälleen valiokuntaa ja asiantuntijoita siitä, että kiireessä saatiin tänne tärkeitä, tärkeitä muutoksia. Professori Linna toi esille juuri tämän, että jos ei lakivaliokunta olisi lisännyt tänne 52 §:ään uutta momenttia näistä vapaakuukausista siten, että ulosmittauksen ei olisi tarvinnut kestää vuotta tai lähes vuotta, niin sehän ei olisi koskenut juuri näitä ihmisiä, jotka tässä kriisin keskellä olivat. Tämä lisäys sinne tehtiin. Samoiten voimaantulosäännökseen tuli selkeä selvennys siitä, että tätä lakia sovelletaan myös vireillä oleviin asioihin, kun tämä laki päättyy 31.10. Taas jälleen kerran käytännön ohje. Siellä tuomioistuimet ja virkamiehet soveltavat lakeja, jos vain täältä eduskunnasta saadaan selkeä viesti. Todella paljon saan palautetta lain soveltajilta, että muistakaa ne voimaantulosäännökset, etteivät ne mene siellä sotkuun, koska sitten ollaan monesti pulassa.

Häädön osalta hallituksen esityksessä oli muutoksia siten, että henkilön muuttopäivää voidaan siirtää 2 kuukauden sijaan 4 kuukaudella, ja sitten häätöä hakevan suostumuksella 6 kuukaudesta 12 kuukauteen. Täällä oli vissiin al-Tae, joka häädön perään puhui, niin tässä nyt on vähän helpotusta. Toki täytyy vastapuolella miettiä, että jos siellä on maksamattomia vuokria ihan valtavasti ja lisäksi jotain häiriökäyttäytymistä tai asunnon tuhoamista, niin joudutaan punnitsemaan myös sitten sitä, varsinkin jos ajatellaan yksityistä ihmistä, hänen vuokra-asuntoaan, tai että hän on myynyt sen, jotta selviää omista veloistaan. Siellä on tämmöisiä tilanteita, mutta ymmärtääkseni kuulemisissa tuli esille, että tehdään yhteistyötä sitten myös sosiaalitoimen kanssa.

Valtakunnanvouti tosiaan kertoi kuulemisissa, että jo nyt hakemukset ulosoton rajoittamiseen ja muihin joustoihin ovat kaksinkertaistuneet normaalitilanteeseen verrattuna. Tästä syystä muistutimme siitä, että pitää olla resurssit kunnossa, ja tästä käytiin myös paljon keskustelua, ja Valtakunnanvoudinvirastosta kerrottiin, että he tekevät tätä koulutusta ja ohjeistusta, jotta kaikkialla olisi yhdenmukainen käytäntö ja näitä myös sovellettaisiin.

Tuosta henkilökohtaisesta konkurssista sen verran, että olettaisin, että se pystyttäisiin ratkaisemaan muuttamalla lakia velkajärjestelystä. Olettaisin, että monissa maissa, joissa on henkilökohtainen konkurssi, niin siellä ei ole tämmöistä lakia velkajärjestelystä. Tästä toivoisin, että ministeriö toisi meille esityksiä. Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyrin muistuttamaan edustajia, että se yhden penkin turvaväli olisi hyvä pitää paikalla.

14.47 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksiä on nyt tässä kaksi toisessa käsittelyssä: konkurssilakia ja sitten tätä ulosottoaarta käsittelevä.

Pidin oman puheeni jo ensimmäisessä käsittelyssä näistä hallituksen esityksistä ja kannatin niitä. Ne ovat hyviä esityksiä. Huomioitavaa on se, että tosiaan koronan aikana tulevat ongelmat jatkuvat myös sen jälkeen ulosotossa ja konkurssiasioissa, joten on tärkeää, että tulee näitä lakeja, jotka helpottavat ihmisten elämää myös tämän viruksen mentyä ohi.

Haluan ottaa esille nyt, kuten tässä on hyvin monien henkilöiden puheessa ollutkin, tämän 90-luvun laman. Meidän hallituksen varsinkin nuoret ministerit olivat silloin lapsia, kun tämä lama syntyi, ja nyt kun he ovat aikuisia ja päättävissä elimissä, niin toivon, että he paneutuvat todella tarkasti näihin asioihin ja niihin toimenpiteisiin, mitä silloin tapahtui, koska 90-luvun laman yhteydessä tämä laman jälkihoito meni pahasti pieleen ja köyhien

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

määrä lisääntyi radikaalisti, ongelmat olivat valtavat. Jos nyt miettii hallituksia 90-luvun laman jälkeen, niin ovatko nämä hallitukset, mitkä ovat olleet, helpottaneet ihmisten elämää, niiden, jotka joutuivat kärsimään jopa epäoikeudenmukaisesti laman seurauksista ja näistä konkurssseista ja ulosotoista? Olemmeko tehneet voitavamme ja parantaneet heidän elämänsä? Vastaus on, että emme ole, ja siitä on kohta 30 vuotta.

Ja nyt tämä tilanne, mikä nyt on kehkeytymässä, niin kuin tässä ollaan kuultu, voi olla vielä pahempi. Nyt ei kannata sitten tehdä samoja virheitä, vaan ottaa opiksi siitä, mitä 90-luvun laman jälkeen on virheitä tehty, ja miettiä, kuinka jatkossa selviävät henkilöt, jotka joutuvat ulosottoon ja konkurssiin ja ovat silti tehneet kaikkensa, jotta pärjäisivät, ja yhteiskunta on saanut paljon heidän työstään ja veromarkoistaan apua. Siihen kannattaa nyt perehtyä. On meidän kaikkien etu, että tämä asia hoidetaan hyvin. Ja ei olla nyt sitten jälkiviisaita, vaan tässä kohtaa on vielä se mahdollisuus, että selvitetään nämä asiat ja saadaan hyvät ratkaisut.

Nämä hallitukset esitykset tässä peräkanava ovat kannatettavia, mutta lisää tarvitaan.

14.50 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on oikeansuuntainen, mutta esimerkiksi edustaja Laukkanen toi tässä hyvin esiin Joensuun esimerkin. Tässä pikaisen on nyt vähän huono puoli siinä, että näitä vapaakuukausia on saanut tätä aikaisemminkin ulosotto myöntää kyllä ihan melkein oman tahdon mukaan. Ja tästä koko hallituksen esityksestä puuttuu nyt tavallaan se vähän vouteihin suuntautuva pakonomainen juttu, koska täytyy muistaa, että siellä on kuitenkin joskus jopa henkilökemioista johtuvia juttuja, minkä takia joku ei saa niitä tarvitsemiaan vapaakuukausia.

On kuitenkin sanomatta selvää, että nyt sinne tulee lisää asiakkaita. Siellä on ollut aikaisemmin asiakkaina sellaisia, jotka ovat sitten jollain tavalla pyristelleet. Nyt saattaa sitten puoliso esimerkiksi jäädä työttömäksi tai vastaavaa, ja sitä kun ei kuitenkaan kauheasti huomioida siinä kohtaa.

Aika monella kuitenkin tilanne on vielä se, että kierrätetään käytännössä katsoen kaikki ulosoton kautta. Eli on tavallaan sellaisia ihmisiä, jotka eivät pysty sillä rahamäärällä, mitä palkasta jää käyttöön, koskaan palaamaan takaisin ulos sieltä ulosotosta, koska se rahamäärä ei riitä koskaan sen ulosoton maksuihin ja kaikkiin muihin. Esimerkiksi tällä hetkelläkin todella, todella paljon ulosoton asiakkaista on siellä näiden elatusmaksujen vuoksi, koska ne menevät ensisijaisesti, ja sitten niissä käsittääkseni ei taida olla tällä hetkellä edes korkojakaan. Niin tilanne on se, että se kuormittaa jopa sitä ulosottoa turhanpäiten, koska tavallaan ne eivät pääse jaloilleen ja pois sieltä oravanpyörästä koskaan. Vaikka ilman koronaakin tämä olisi pirun hyvä tilanne ottaa se asia jossain vaiheessa esille ja yrittää saada joku, vaikka puolen vuodenkin maksuväli siihen, että sieltä saataisi sitä porukkaa pois, koska todellisuudessa se ulosotto tuntuu olevan nyt monellekin sellainen laskunmaksuautomaatti, kun ei ole mihinkään muuhun mahdollisuutta. Olisi hyvä ottaa vähän enemmän tästä. Ja tosiaan tässä kohtaa olisi kyllä ehdottomasti saatava niin, että se viesti ei ole, että täältä meiltäpäin sanotaan ulosottomiehille: koittakaa olla inhimillisempiä. Sen pitäisi olla enemmänkin velvoite: teidän pitää olla inhimillisempiä. — Kiitos.

14.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Sanon vain tuon lauseen loppuun, joka tuossa jäi edellisellä kerralla pitämättä, koska ajattelin kuitenkin pitää näistä yhteisistä sovituista toiveista rotin, eli puhutaan se kolmisen minuuttia.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Elikkä tosiaan tästä henkilökohtaisesta konkurssista usein puhutaan. Katselin erästä artikkelia, jossa sitten oli tilanne, että Euroopassa, oli muistaakseni Ranska, nyt en muista sitä maata, niin siellä ei ollut erikseen tämmöistä lakia velkajärjestelystä, niin kuin meillä on. Ja voi olla, että se on jopa sama asia tietyllä tavalla heillä sisällöllisesti. En ole tehnyt oikeusvertailua siitä. Velkajärjestelylakia muokkaamalla me pääsisimme lähelle sitä tilannetta. Toki siinä on pidettävä tietysti se haaste, että jos on paljon rikosperusteisia ja hyvinkin tuoreita rikosperusteisia korvauksia, niin se on yksi asia, tai on muuten käyttäytynyt hyvin epärehellisesti siinä toiminnassa, niin totta kai pitää ottaa huomioon. Jos tulisi kymmeniä tuhansia jotakin rikosperusteisia korvauksia ja sitten hakisi jatkuvasti itsensä henkilökohtaiseen konkurssiin, niin eihän se niinkään voi tietenkään olla.

Ja yksi asia, mitä aina ajattelen, on se yksityishenkilö tai jotkut muutamat yksityishenkilöt, jos he ovat velkojia, että isommalle yritykselle se voi olla helpompaa, jos saa vain murto-osan velastaan maksujärjestelyohjelman vuoksi tai ei mitään, mutta yksityishenkilön osalta tietysti se on katastrofi myös hänen osaltaan. Toivoisin tietysti, että tästä tulisi — en tiedä, pitäisikö sitä joskus olla uusi ajankohtaiskeskustelu ulosottotilanteesta ja konkurssista ehkä ensi syksynä, nyt kun saadaan vähän kokemuksia tästä, ja siinä yhteydessä voisi keskustella, että mikä on henkilökohtainen konkurssi, mitä se on muissa maissa, eroaako se meillä laista velkajärjestelyistä hyvinkin paljon, vai puhummeko me itse asiassa tästä samasta asiasta, mutta eri termeillä, kun me puhumme koko ajan, että henkilökohtainen konkurssi, henkilökohtainen konkurssi, ja mitä se tarkoittaa. Miten esimerkiksi, kun monesti sanotaan, että Yhdysvalloissa se on mahdollista, niin tarkoittaako se sielläkin sitä, että voit päästä esimerkiksi rikosperustaisista korvauksista eroon pysyvästi nopealla aikataululla, vai pitääkö niiden olla kovinkin vanhoja? Mutta olen tietysti sitä mieltä, että meidän pitää etsiä keinoja sellaiseen, että jos ihminen on omaa syyttään joutunut kierteeseen sairauden tai muun vuoksi ja hänellä on ulosotossa kierrettä, eikä hän tunnu koskaan pääsevän jaloilleen. Tiedän tapauksia, että sitten löytyy jotain esteperusteita laista velkajärjestelystä, esimerkiksi se, että tilanne ei ole niin vakiintunut, jotta velkajärjestelyä voitaisi myöntää, että on esimerkiksi vaihtanut työpaikkoja. Tämmöisiä esteperusteita pitäisi hyljellä, koska ihmisen pitää voida päästä myös eroon niistä veloista. Ei se ole tarkoitus, että niitä lyhentää loppuikänsä ja aina juoksee ja yrittää saada sitä häntä kiinni, ja aina se vain menee kauemmas. Mutta toivottavasti saadaan tästä lisää keskustelua, että mikä on henkilökohtainen konkurssi ja mitä voitaisiin tehdä.

14.56 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja olen kiinnittänyt huomiota sellaiseen hienoon seikkaan, että löytyy empatiaa ja ajatuksia niille, jotka ovat taloudellisessa ahdingossa. Tällaisen kriisin keskellä se yleensä tarkoittaa sitä, että se ahdinko vielä siellä kotona voimistuu, ja nyt kun siellä vielä joudutaan olemaan neljän seinän sisällä, se menee potenssiin.

Hallituksen esitykset, niin tuo edellinen firmojen kohdalla helpotusta antava kuin sitten myöskin tämä, ovat erittäin hyviä sinällään. Tässä kohtaa ottaisin kyllä vielä esiin sellaisen asian — ja hallitukselle ihan tällaiseksi korvan taakse -vinkiksi — että voisi olla hyvä paikka nyt sitten samalla, kun näitä pohditaan, ajatella niitäkin asioita, että on aika härskiä, että yhteiskunnassamme, länsimaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa, jossa on vähävaraisia, jotka ovat ulosotossa, noin kolmannes ulosottomiehen palkasta koostuu provisioista, jotka määräytyvät velalliselta perityn summan mukaan. Tämä kyllä voi mielestäni johtaa siihen, että harkinnanvaraisia joustoja annetaan velalliselle niukasti suurempien tulojen toivossa.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Toivottavasti koskaan ei näin ole, mutta koska vain ihmiset tekevät sitäkin työtä, lähtisin kyllä siitä, että Suomessa ei ulosottoviranomaiselle, valtion virkamiehille, provisiota kenenkään omaisuuden ulosottamisesta tulisi maksaa.

Kuten sanottua, on hienoa, että nyt lähdetään tekemään tällaisia ratkaisuja, jotka helpottavat ongelmissa olevien ihmisten arkea, ja kannustan tekemään tällaisia väliaikaisia muutoksia kaikkiin mahdollisiin kohtiin, mitä nyt nopeasti saadaan. — Kiitos.

14.58 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen nosti esille Joensuun tapauksen, että siellä on perhe ja he eivät ole saaneet ulosottomiehen sympatioita, niin että saisi näitä vapaakuukausia tai ainakaan ei ole luvattu mitään helpotuksia. Minulla on ihan samoja kokemuksia pariltakin henkilöltä, jotka ovat ottaneet yhteyttä — myös perheellisiä — että ulosottomies oli heti sitten sanonut, että ei mitään mahdollisuuksia, että suunnitelma, mikä on aikaisemmin tehty, pitää, helpotuksia ei tule.

Kun oli ulosottokaaren eka käsittely, kysyin ministeri Henrikssonilta, miten ulosottomiehiä sitten ohjeistetaan. Hän sanoi, että ulosottomiehiä tullaan kouluttamaan ja heille annetaan sitten ohjeistusta tämän asian suhteen, mutta se jää kuitenkin heidän harkintaansa todennäköisesti. Ja aivan kuten edustaja Peltokangas tässä sanoi, se on nyt aika kriittinen, kysymysmerkkejä herättävä kysymys, jos ulosottomiehellä on provikkapalkka edes osaksi palkkaansa. Eli kyllä ulosottomiehellä pitäisi olla ihan normaali palkka, mikä hänelle kuuluu, mutta ei provikkapalkka, koska siinä joittenkin kohdalla voi tulla sitten kiusaus, ja jos henkilökemiat tosiaan eivät mene ihan yksiin, voi olla, että siinä tapahtuu jotain sellaista, mitä ei saisi. Myös tätä provikkapalkka-asiaa kysyin ministeri Henrikssonilta, mutta siihen minä en saanut vastausta. Mutta sitä pitäisi kyllä harkita.

Sitten vielä nostan 90-luvun lama-asian vielä sen verran esille, että Laura Huhtasaari presidentinvaalikampanjassaan nosti esille totuuskomissioryhmän ja sen, pitäisikö tutkia vielä, mitä silloin tapahtui ja ketkä ovat vastuullisia siitä, mitä jälkimaininkeja tuli ja miten ihmisiä kohdeltiin Suomessa silloin 90-luvun laman yhteydessä, kun tuli tämä pankkikriisisysteemi. Se ei ole saanut vastakaikua, ja olisi tärkeää tietysti tietää, ketkä tosiaan olivat ne vastuuhenkilöt silloin, ja saada heidät vastuuseen asioista. Mutta todennäköisesti se on liian myöhäistä jo, koska aikaa on kulunut. Mutta niin kuin alleviivasin tuossa, me voimme nyt välttyä kaikilta niiltä ongelmilta ja virheiltä, mitä silloin tehtiin.

15.01 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kun täällä edustaja Meri pohti tätä yksityishenkilön velkajärjestelyasiaa ja mainitsi Yhdysvallat tässä, niin tosiaan Yhdysvalloissa tämä yksityishenkilön velka-armahduslaki on erittäin tiukka mutta armollinen, ja siinä ajatuksena on se, että yhteiskunnan kokonaisedun kannalta on järkevintä palauttaa ihminen kuluttavaksi osaksi yhteiskuntaa niin pian kuin mahdollista silloin, kun todetaan, että hänellä ei ole mahdollisuuksia selvittää niistä veloistaan. Suomessa yksityishenkilön velkajärjestely on ollut jo yli 20 vuotta voimassa, sitä on moneen kertaan tarkistettu, mutta alun perinkin yksityishenkilön velkajärjestelylaki oli sellainen, että siinä oli enemmän tällainen rankaisun tunne kuin että se olisi rohkaissut ihmistä uuteen alkuun ja yrittämiseen. Sitä on yritetty paikata monta kertaa, mutta siinä ei ole kovin hyvin onnistuttu. Ja uskonkin, että tämän koronapandemian seurauksena me joudumme näitä asioita tarkastelemaan uudessa valossa sen takia, että kyllä yhteiskunnan kuuluu luoda sellaisia polkuja tähän yhteiskuntaan, jotka antavat uusia alkuja ihmisille, jotka eivät ole jostain syystä onnistuneet.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Sitten ehkä vielä toteaisin näistä ulosottomiehistä: Heitä on hyvin monenlaisia, niin kuin meitä muitakin. Valitettavasti 90-luvun laman seurauksena itsellänikin osa yrityksistä meni konkurssiin ja kaikki se, mitä olimme perheenä siihen saakka onnistuneet hankkimaan, sitten meiltä ulosmitattiin. Ja muistan, kun kaksi ulosottomiestä seisoivat meidän olohuoneessamme ja nuorempi heistä sanoi vanhemmalle, että näethän sinä, ettei täällä ole enää mitään ulosmitattavaa, niin vanhempi katsoi ja opettavasti tuijotti nuorempaa ulosottomiestä ja totesi: kuule, kun täällä ollaan, niin nyt mitataan. Ja siinä näkyi se asennemaailma, ja se ero, joka voi olla. Minusta tätä pitäisi tarkemmin ohjeistaa, että tällaista asenteellisuutta ei saisi olla tuolla ulosottomiehen toiminnan sisällä. Toivoisin, että kun nyt tämä uusi väliaikaislaki tulee, niin tämä tuottaisi semmoiset selkeät ohjeet kaikkiin ulosotopiireihin sellaisella tavalla, että tällaista mielivaltaista käyttäytymistä ei voisi olla vaan se olisi oikeudenmukaista ja reilua ja aina ennemmin armollinen kuin rankaiseva.

15.04 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En ollut ajatellut käyttää tästä asiasta puheenvuoroa. Olen kuunnellut tarkasti hyvin asiallisia kollegoiden puheenvuoroja, jopa koskettavia puheenvuoroja. Mutta kun tässä tuli esille edustaja Elomaan puheessa tuo 90-luvun lama ja kun nyt itse edustan sellaista sukupolvea, että silloin olin työelämässä, olin Porin kaupungin terveydenhuollon johtajana, niin olen kuitenkin halukas lausumaan tässä nyt ääneen muutamia sellaisia asioita, mitä kenties voidaan sieltä oppia. Paljon oli sellaista, mikä tehtiin väärin.

Tilannehan oli sellainen, että esimerkiksi vientiteollisuudesta elävässä kaupungissa, jollainen Pori oli, työttömyys nousi 30 prosenttiin, eräissä kaupunginosissa 50 prosenttiin. Vastasin itse kaupungin terveydenhuollosta. Jouduin vuoden 92 budjetin tekemään kahdeksan kertaa yhden vuoden aikana pienemmäksi, kun kaupungintalolta tuli käsky, että nyt leikataan 5 prosenttia, nyt leikataan 3 prosenttia ja niin edelleen. Maanantaina kouluissa kului erittäin paljon ruokaa, koska monet lapset eivät viikonloppuna olleet saaneet riittävästi ruokaa kotona. Kirjastot pidettiin kuitenkin auki, koska oli erittäin tärkeätä, että ihmisillä oli esimerkiksi kulttuuriin pääsy, vaikka ei rahaa käytännössä ollut.

Mutta jos ajatellaan, mitä niissä erittäin vaikeissa oloissa tehtiin sellaista, josta voisi oppia, niin tietyllä tavalla nytkin on noussut vahva yhteisöllisyys esille. Esimerkiksi kaupunkien — viittaen esimerkiksi juuri Poriin tai Uuteenkaupunkiin, missä myös oli erittäin korkea työttömyys — lomautukset tehtiin kiertäviksi. Käytössä oli myös niin sanottu Rinteen malli, joka viittaa siis myöhemmin kansanedustajanakin toimineeseen Heikki Rinteeseen, joka oli ollut 80-luvulla Porin sosiaalis sihteeri ja sittemmin Rauman työvoimatoimiston johtaja, ja vuoden 87 Lex Leppänen -lakiin, jolla ihmiset työllistettiin yhteiskunnan kustannuksella yksityisiin yrityksiin silloin, kun ansiosidonnainen 500:n päiväraha-kaus päättyi, ja tällä tavalla myös yksityisellä sektorilla saatiin niin kuin jaettua sitä työttömyyden kuormaa.

Sittemminhän tämä noin kolme vuotta kestänyt syvä lama alkoi hellittää, ja se voidaan tiivistää neljään asiaan, mitä siinä tapahtui: Meillä he, jotka olivat töissä, joutuivat maksamaan keskimäärin kymmenen prosenttiyksikköä korkeampaa veroastetta kuin olivat maksaneet aikaisemmin. Kuten silloinen pääministeri Esko Aho on kertonut, kaikki velka, mitä saatiin ulkomailta, lainattiin. Sitten tuli kilpailevia leikkauslistoja — oli Liisan listaa, oli myös Lipposen ensimmäisen hallituksen vuoden 95 leikkauslista. Sen lisäksi meillä tehtiin hyvin monia tällaisia uudistuksia.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Eli minun mielestäni kannattaa kriittisesti käydä läpi näitä 90-luvun alun kokemuksia. Sieltä löytyy myös asioita, joita me voimme nyt käyttää hyödyksi, joskin löytyvät nekin virheet, joita ei pidä nyt tehdä uudelleen.

15.07 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Haluaisin kommentoida hiukan tuohon edustaja Peltokankaan ja edustaja Elomaan nostamaan kysymykseen ulosottohenkilöiden tai ulosottomiesten palkkausjärjestelmistä.

Tämähän oli meillä lakivaliokunnassa jo viime kaudella käsittelyssä. Siinä esiin nousi se tietynlainen epäkohta, että ulosottomiesten palkkioista noin kolmasosa muodostui siitä, että he saivat provisiota siitä, kuinka paljon he siitä velasta saivat perittyä, ja usein tätä sitten asiantuntijakuulemisessa verrattiin muun muassa siihen tilanteeseen, saisivatko esimerkiksi poliisit provisiota sillä perusteella, kuinka paljon he määräävät sakkoja. Eli onko meidän yhteiskuntamme todella valmis siihen, että virkamiesmenettelynomaisesti saadaan provisiota tällaisesta tilanteesta, joka on hyvin epäedullinen niille henkilöille, joilta siinä ollaan perimässä.

Mutta tietenkin pitää myöskin muistaa se toinen osapuoli eli se velkoja, jolla on myöskin oikeus saada omat rahansa takaisin, tai ainakin merkittävä osa niistä, ja usein se on yksityishenkilö tai yritys, joka saattaa myöskin olla riippuvainen niistä tuloista, mitä sitten saadaan perittyä. Eli kun tätä järjestelmää uusitaan — ja sitä varmaan on tässä jo mietittykin, millä tavalla uudistetaan — niin kannattaa ottaa huomioon myöskin se, että ei voida siirtyä suoraan täysin kuukausipalkkaiseen järjestelmään, vaan pitää myöskin pystyä jollakin tavalla siitä hyvästä työstä, oikeudenmukaisen perimisen noudattamisesta ja tuloksellisuudesta, myöskin palkitsemaan, mikä se järjestelmä sitten onkaan. Mutta ihmisten johtaminen ei voi olla sellaista, että poukkoillaan ikään kuin johtamisjärjestelmästä toiseen, vaan täytyy myöskin miettiä motivointikeinoja, millä tavalla hyvät tulokset saadaan aikaan. Silloin kun me kuulumme lakivaliokunnassa henkilöitä, jotka tähän olivat perehtyneitä, niin kävi esiin, että jos tämä provisiojärjestelmä poistuu, niin sitten valtio myöskin menettää, koska iso osa näistä perittävistä tuloista on valtion ja julkisia maksuja, jolloin se myöskin näkyy suoraan valtion kassassa. Eli täytyy olla sellainen palkkausjärjestelmä, joka kannustaa hyvää työhön jatkossa, mutta oikeudenmukaisella ja paremmalla tavalla.

15.09 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on kiinnitetty huomiota näihin lukuisiin kohtiin, joissa ulosottomies tai Ulosottolaitos käyttää merkittävää valtaa päättäessään, miten peritään, keneltä, kenelle myönnetään vapaakuukausia, tai miten toteutetaan omaisuuden realisointia, pakkohuutokauppoja, ja voi satojentuhansien, miljoonienkin varallisuusarvoja siirtyä oikeudenmukaisemmin tai vähemmän oikeudenmukaisesti riippuen niistä päätöksistä, joita tehdään. Nyt on tärkeätä huomata, että tämä Ulosottolaitoksen kokonaisuudistus, mikä joulukuun alusta tulee kokonaisuutena voimaan, avaa mahdollisuuksia puuttua tällaisiin epäkohtiin tai kovin epäyhtenäiseen käytäntöön. Siinähan nyt sitten tämän yhtenä kokonaisuutena toimivan Ulosottolaitoksen puolella on monta keinoja käytettävissä, joilla voidaan yhdenmukaistaa ja myöskin tämän velallisen kannalta oikeudenmukaisesti tehdä yhdensuuntaisia toimintalinjoja. Valtakunnanvoudinvirastolla on käytössään: koulutus ensinnäkin tietysti, yhdenmukaistetaan ohjeistuksia, on sisäiset tarkastukset, ja tällainen kontrolli tulee varsinkin, kun on valtakunnallinen automatisoitu järjestelmä, tulee kaiken aikaa tämmöistä seurantatietoa, miten toimitaan eri alueilla. Sitten ovat kantelut, niille pitää järjestää tällainen kevyt malli, jolla saa sitten ylemmän ta-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

son tarkastettavaksi, jos tilanne näyttää, että sorsitaan jotakin velallista tai toista suositaan, ja sitten tietysti valitustiet, jotka ovat virallisempaa oikeusturvaa. Näitä pitää käyttää ja nyt vaatia, että tätä momentumia käytetään hyväksi, että tämä Ulosottolaitoksen kokonaistilanne kohenee kansalaisten oikeusturvan kannalta. Se on varmasti suositeltavaa, että samassa yhteydessä myös tämä palkkausjärjestelmä uusittaisiin. Siellä voi olla jotain suoritukseen liittyvää kannustuspakkauksen tyyppistä, mutta näin mittava ei ole mitenkään perusteltua. Nykyisinhän, kun se tulee pitkälti sen mukaan, minkälainen paikkakunta on, miten siellä ne atk-järjestelmät pyörivät. Siinä se niin kuin henkilökohtainen osuus ei välttämättä ole mitenkään merkitsevä siihen, minkälaiset tulot sieltä kertyvät itse kunkin tilille. Tämä on myös tämän kannalta momentum, että nyt se muutos tehdään.

Velkajärjestelyn osalta on ihan oikein kiinnitetty huomiota, että tämä koko paketti, mikä 2000-luvun alussa tehtiin, velkajärjestelylaki, ulosoton enimmäiskesto, velkojen vanheneminen ja sitten korkosovittelun mahdollistaminen, vastaavat hyvin niitä järjestelyitä, joista joissakin maissa puhutaan henkilökohtaisen konkurssin nimellä.

15.12 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Vielä tuosta halusin ottaa kommentin, kun edustaja Laukkanen puhui tästä Yhdysvaltojen tilanteesta, ja jotenkin vastasitte aivan kuin minä olisin samaa mieltä siitä, että jokaisen tulee voida aloittaa elämässään alusta ja pitäisi voida olla tiukka ja armollinen. Olen siitä aivan samaa mieltä. Halusin vain pohdiskella siitä, että mikä on se oikea työkalu, jolla tähän voitaisiin nopeammin vastata. Ja kun nyt olen joskus tuomioistuimessa notaariaikoinani velkajärjestelyjä vahvistanut, mutta en enää kaikkea muista, niin kävin täältä lainsäädännöstä katsomassa, niin siellähän on tosiaan mahdollisuus nytkin vahvistaa näin, että jotain velkaa ei makseta lainkaan ja sitten tulee tämä maksuohjelma, joka on enimmillään tai muistaakseni viisi vuotta, jota voidaan sitten tietyissä tapauksissa jatkaa, ja se on niin kuin haaste. Siellä on todella tiukat ne, mitä siinä sen jälkeen saa muuttuneissa olosuhteissa tienata. Sitten se taas laskeskellaan uudestaan ja väänslätään ja ränkslätään, se ei ole kovin kannustava. Ymmärrän, että jos on joku äkkirikastuminen, että tulee vaikka Eurojackpotissa 90 miljoonaa, niin voi ehkä olla kohtuullista, että se palautetaan. Mutta voisi vähän niin kuin esimerkiksi sinne puoleen, koska se on mahdollista. Toisaalta ymmärrän sen, että siinä on joku suoja-aika, että okei, sinä pääset kaikista veloistasi, mutta jos nyt tapahtuu sinulle äkkirikastuminen todellakin, niin että nyt jotain sitten velkojatkain saavat, kun siellä on aina joku, se ei ole kukaan kasvoton möhkäle. Siellä on aina jonkun rahat siellä toisellakin puolella.

Jos tällaisia asioita täältä velkajärjestelylaista, tämä lisäsuodatusvelvollisuuden 35 a § on niin monimutkainen, että kyllä siellä varmaan käräjäoikeuden tuomareilla on tekemistä, kun näitä kaikkia sitten käy läpi. Ja sehän on kovin byrokraattinen, siinä on valtavan iso kuulemiskierros. Muistan, että kaikkia piti kuulla ja tutkia viran puolesta kaikenlaisia perusteita ja perustella niitä sitten suuntaan ja toiseen, että ehkä tästä voisi kevyemmän tehdä. Mutta ehdottomasti olen sitä mieltä, että ihmisten ei pidä elää niin sanotussa velkavankeudessa koko ikäänsä toivonsa menettäneinä.

15.15 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Sen verran vielä tähän ulosottomiesten ja kihlakunnanvoutien palkkaussysteemiin mainitsen, että tokihan miehen ja naisen työstään palkkio pitää saada, mutta jos me ajattelemme keskivertopalkkausta esimerkiksi kihlakunnanvoudilla, niin taisi olla tuosta nopeasti katsottuna Suomen keskiarvo 4 000:sta 7 800 euroon kuukaudessa, ja sitten taas ulosottomiehen palkkiot pyörivät tuolla viiden-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

tonnin kantturoissa keskiarvoltaan Suomessa, joka sisältää tämän noin yhden kolmasosan provisio-osuuden. Sitten on hyvä mainita, että ulosottomiehen perintäpalkkio kasvaa esimerkiksi silloin kun ulosottoon joutunut suorittaa automaattisen kuukausimaksun, eli tähän nyt ei hirveästi aktiivisuutta sitten tarvita, ja raha kilahtaa kivasti tilille. Ulosottomiesten esimiehinä toimiville kihlakunnanvoudeille maksetaan sitten toimituspalkkioita muun muassa ulosmitatun omaisuuden myynnistä.

Eli tässä on tällainen kyllä päähkinä purtavaksi, että meneekö tämä kansalaisten oikeudentajuun. Peltokankaan oikeudentajuun tällainen järjestelmä ei sovi, varsinkaan silloin kun tämä sattuu ja kolahtaa vähävaraiseen, usein jopa sellaisestakin tilanteesta, mitä itse ei ole aiheuttanut itselleen eikä perheelleen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 44/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.17 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta on periaatteellisesti hyvin merkittävä, joskin tällaista vallansiirtoa toki voidaan tällä epidemialla perustella.

Hallintosäännöstä päättämistä voi pitää kyllä valtuuston päätösvallan hyvin keskeisenä osatekijänä, ja kun nyt sitten päätösvaltaa siirretään kunnanhallitukselle näissä hallintosäännön alaan kuuluvissa asioissa, niin voi katsoa, että kyseessä olisi normaalioloissa varsin merkittävä vallansiirto. Mutta kuten valiokunta tässä mietinnössään toteaa, niin tällä päätösvallan siirrolla pyritään pitämään yllä kunnan päätöksentekokyky näissä poikkeusoloissa, kun tavanomaiset kokousmenettelyt eivät pandemian oloissa ole käytännössä mahdollisia ja ne edellyttävät sosiaalisten kontaktien vähentämisen näkökulmasta ei-toivottua kokoontumista. Tietenkin määräaika tälle päätösvallan siirrolle on määritelty tässä esityksessä, eli verrattain lyhyen ajan, 31.7.2020 saakka, ja siinä mielessä kunnanhallitukselle on asetettu myöskin mahdollisuus toimivallassaan poiketa hallintosäännöstä väliaikaisesti omalla päätöksellään mutta ei sen sijaan toimivaltaa muuttaa hallintosääntöä. Valtuustolla säilyy edelleenkin hallintosääntöä koskeva päätösvalta.

Sähköistä kokousta koskeva pykälä olisi voimassa sitten 31.5.2021 saakka.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Arvoisa puhemies! Meillä varmaan useimmilla tässä salissa olevilla kuntapäättäjillä on nyt kokemuksia jo siitä, millaisia valtuustojen kokoukset ovat hybridimalleilla tai millä missäkin kunnassa on pidetty. Nämä ovat tietysti sitten olleet siellä valtuustojen hallintosäännöissä mukana, jotta kunnissa ollaan pystytty näihin erilaisiin järjestelyihin menemään. Itselläni on nyt kokemuksena yhden valtuustokokouksen pitäminen tällaisena hybridietäkokouksena, ja täytyy todeta, että se sujuu silloin jos käsiteltävät asiat ovat hyvin etukäteen valmisteltuja eikä niissä ole esimerkiksi juurikaan poliittisesti eriyviä näkemyksiä, saatikka sitten että jouduttaisiin äänestämään ja pitämään esimerkiksi kannatuspuheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä, ja tämä kannattaa viedä eteenpäin, niin kuin tässä hallintovaliokunta on sen muuttamattomana, sellaisenaan vienyt eteenpäin.

15.20 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Edelliseen Sari Essayahin puheenvuoroon on helppo yhtyä. Tätä on syytä viedä eteenpäin, ja itse asiassa tämä lakiesitys palauttaa luottamustani, ainakin osittain, hallitukseen ja entisestään parantaa luottamustani kuntahallintoon ja sen joustavuuteen poikkeuksellisissa tilanteissa. Paikallisesti on pystytty tekemään hyvin paljon hyvin nopeasti, niin että kuntalaisten edut pystytään turvaamaan ja päätöksenteko toimii niin kuin sen pitää toimia tällaisessa tilanteessa. Tämä on todellakin, niin kuin mainittiin tässä aikaisemmin, väliaikainen ja antaa kunnanhallitukselle mahdollisuuden poiketa väliaikaisesti omalla päätöksellään hallintosäännöstä.

Se, mitä tässä akuutin kriisin jälkeen tulevana vuosina ja tälläkin vaalikaudella kannattaa kyllä käydä lävitse, on esimerkiksi tämä suojavarusteasia. Siinä suhteessa hallinto ei ole Suomessa toiminut niin kuin sen pitää toimia. Sama koskee myös viestintää ja työturvallisuusasioita hoitohenkilökunnan osalta. Siinä on mielestäni esimerkiksi tarkastusvaliokunnalla semmoinen paikka, että ne asiat kannattaa läpivalaista — ei syyttää vaan niin, että etsimme ne toimivat mallit, jotta virheitä ei tehdä enää uudestaan.

15.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä väliaikainen lakiesitys on kannatettava, sillä poikkeusolojen aikana on uskallettava monella tavalla kokeilla ja uudistaa toimintoja ja uskallettava myös kokeilla aivan uusia asioita. Jos tästä epidemiasta haluaa etsiä joitain hyviä asioita, niin ainakin se, että olemme ottaneet paljon nopeammin ja paljon pidemmän digiloikan, nopeammassa aikataulussa, kuin mitä olisi tapahtunut ilman tätä koronaa.

Tämä lakiesitys mahdollistaa tilapäisesti sähköisten kokousten pitämisen kunnissa ja kuntayhtymissä ja kaikissa niissä toimielimissä, ja moni kuntahan on siirtynyt jo sähköisiin kokouksiin. Nyt tämä mahdollisuus tulee myös kuntayhtymiin ja niihinkin kuntiin, joissa hallintosääntö ei asiaa määrittele. Tämän lain perusteella on myös mahdollista se, että osa osallistuu etänä ja osa paikan päällä.

Toivon, että monessa kunnassa ja kuntayhtymässä lähdetään kokeilemaan näitä mahdollisuuksia ja että nämä kokemukset kerätään valtakunnallisesti yhteen, niin että voidaan tehdä johtopäätöksiä kokeiluista ja oppia niistä. On tärkeää koota yhteen sekä onnistumiset että epäonnistumiset. Tulevaisuutta ajatellen on muun muassa selvitettävä, miten sähköisiä kokouksia ja niihin tarvittavaa teknologiaa ja laitteita voidaan kehittää vieläkin käyttäjäystävällisemmiksi ja käyttövarmemmiksi. Myös tietoturvallisuus on asia, joka vaatii vielä lisää varmennuksia ja selvityksiä.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Toivon, että etäkokousten kokeilujen kehittäminen otetaan mahdollisuutena eikä uhkana. Toki asia vaatii opettelua, erityisesti kokouksen puheenjohtajalta mutta toki myös osallistujilta, mutta vain tekemällä oppii. Uskon vahvasti, että tästä toimintatavasta voi tulla uusi normaali oikein käytettynä. Tarvitsemme varmasti läsnäolokokouksia jatkossakin, mutta toisaalta uskon, että monella meistä on myös kokemuksia siitä, että asiat olisi voitu hoitaa yhtä hyvin ja yhtä tehokkaasti myöskin etäkokouksena. Turhan matkustamisen vähentäminen on järkevää monestakin syystä.

15.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä esitetään siis kuntalakia muutettavaksi niin, että sähköinen kokoustaminen onnistuisi kunnissa mutta myös kuntayhtymissä ja muissa vastaavissa ohi näiden voimassa olevien hallintosääntöjen. Eli toimia voitaisiin hallintosäännön kirjausten yli, mutta hallintosääntöä eivät toki kunnanhallitukset voisi siis muuttaa, vaan tämä olisi määräaikainen aika, kun hallintosääntöä ei tarvitsisi niin sanotusti noudattaa.

En ole varma, onko salissa tällä hetkellä hallintovaliokunnan jäseniä paikalla, mutta olisi... [Aki Lindén nostaa kätensä] — Löytyy. — Olisi mielenkiintoista kuulla, minkälaista keskustelua käytiin siitä, että tätä ei ulotettu koskemaan valtuustoja. Valtuustoistahan monilla on ollut näitä sähköisen kokoustamisen ratkaisuja hallintosääntöön kirjattuina, mutta nyt esimerkiksi omassa kotikunnassani, jossa toimin valtuuston puheenjohtajana, me joudumme pitämään vähintään yhden normaalin paikallaolokokouksen hallintosäännön muuttamiseksi niin, että se sallii tämän sähköisen kokoustamisen valtuuston osalta.

Valtuustoissahan on tietysti se poikkeus näihin muihin toimielimiin, että siellä on myös tämä julkisuusvaade, mutta se on hoidettavissa tänä päivänä striimauksella myös esimerkiksi Teams-kokouspohjien kautta. Ääni- ja näköyhteys näissä on jatkossakin pakollinen. Haasteellista voi aika ajoin olla paikallaolon, päätösvaltaisuuden, esteellisyyden ja myös sen varmistaminen, että suljettua kokousta eivät pääse seuraamaan esimerkiksi kodissa olevat muut henkilöt, ja toisaalta myös se, että luottamushenkilöt voivat toimia ilman sitä, että esimerkiksi kiukkuinen isäntä olisi siinä keittiön puolella kuuntelemassa, mitä toinen kunnanhallituksessa on päättämässä, tai sitten toisin päin.

Verkkoyhteydet on yksi asia, joka tässä nousee isoon, keskeiseen merkitykseen, ja on tärkeää huolehtia, että verkkoyhteydet myös maaseudulla saadaan nykyistä paremmiksi. Meillä etätyö on nyt kasvanut merkittävästi samaan aikaan, kun koululaiset ovat vielä ainakin toistaiseksi etäopetuksessa, ja verkot ovat hyvin kuormitettuja. Tässähän on vaateena myös se, että kuvan pitää näkyä silloin, kun puhutaan, ja se jonkin verran heikkojen verkkoyhteyksien kohdalla saattaa aiheuttaa ongelmia tämän lainsäädännön käyttämisessä.

Tuossa edellä edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille sen, voisiko tämä olla se uusi tuleva normaali. Näin varmasti ainakin osassa kuntia voi olla, ja jos ei päätöskokouksia, joista edustaja Essayah tässä edellä myös toi niitä haasteita esille, niin erilaisia verkkoneuvotteluita, infoja, taustakeskusteluita, voidaan järjestää helpolla näillä moderneilla, nykyaikaisilla tavoilla.

15.27 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä määräaikaisella lainmuutoksella siis halutaan turvata kuntien ja kuntayhtymien päätöksentekokyky kokoontumisrajoitusten aikana mahdollistamalla kokousten pitämisen sähköisesti aikaisempaa joustavammin. Tämä lakiesitys on oikein hyvä ja ajankulkuun ja olosuhteisiin hyvin reagoiva. Kuten

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

täällä on monessakin puheenvuorossa käynyt ilmi, myös meille kansanedustajille — moni meistä on myös kuntapäättäjä — sähköiset kokoukset ja tapaamiset ovat tulleet viime aikoina kovin tutuiksi. Olemme siis monin paikoin loikanneet aivan uudelle taajuudelle, joka varmasti on tullut ainakin osin myös jäädäkseen. Esimerkiksi eilen Seinäjoella kaupunginvaltuusto kokousti historiansa ensimmäisen kerran etänä, ja kaikki sujui aivan hyvin.

Koronavirus on enimmäkseen aiheuttanut murhetta, pelkoa ja voimakasta taloudellista ja inhimillistä epävarmuutta. Sen ansio, jos sille jokin ansio nyt voidaan suoda, on kuitenkin siinä, että maailma on koronan jälkeen entistä avoimempi monipaikkaiseen ja paikkariippumattomaan työskentelyyn, opiskeluun ja asumiseen. Se tarkoittaa sitä, että ihmisten valinnanmahdollisuudet oman elämänsä rakentamiseen monipuolistuvat ja tasapuolistuvat. Vaikka fyysiselle läsnäololle on aina sijansa ja monin paikoin se on myöskin ainoa mahdollinen tapa toimia, asettaa kuitenkin etäyhteyksien maailma monen työn ja toimen aivan uuteen asentoon. Se saattaa toisinaan jopa mahdollistaa sen, että vanhemmilla on enemmän aikaa läheisilleen, kun työnteon fyysinen etäisyys on lastenhuoneesta työhuoneeseen muutama metri. Samoin se mahdollistaa sen, ettei kaikkien tarvitse tukkia samoille seuduille asumaan, vaan ihminen saa valita oman elämänsä lähtökohdat vapaammin.

Uskon myös, että tämä kouluissa voimakkaasti nyt esiintyvä etäopetusmaailma tuo osaltaan monipuolisuutta myös koronan jälkeen. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että lähiopetuksen arvoa tarvitsisi punnita, sen pitää edelleen olla isäntä, mutta sähköinen maailma voi olla opetuksen hyvänä apuna ja olla hyvä renki.

Puhemies! Tervehdin tätä lakiehdotusta ja sen suomaa viestiä työnteon, opiskelun ja kuntapäätösten monipuolistamisesta ilolla.

15.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä koronaepidemia tuottaa koronadigiloikan tähän yhteiskuntaan, ja tämä on yksi osoitus siitä, että me joudumme nyt taipumaan monenlaiseen uuteen, niin kuin presidentti totesi.

Eilen oli Espoossa valtuuston kokous, jossa oli siis 75 valtuutettua plus virkamiehet, yli 80 ihmistä täysin digitaalisesti, ja peräti kolme äänestystä, jotka nekin sujuivat vallan mainiosti, ja se vain todistaa sitä, että tämän koronaviruksen yksi hyöty on se, että digitaalinen muutos tulee tapahtumaan paljon nopeammin kuin me olimme alun perin ajatelleet. Itselläni on kolmesta viiteen erilaista etäkokousta päivässä niin eduskuntaan liittyen kuin muutenkin, ja olen huomannut, että kaikissa niissä tahoissa, joissa itse kannan vastuuta johtotehtävissä, tulen kyllä ehdottamaan, että entiseen emme enää palaa. Yhteiskunta tulee tämän myötä kyllä muuttumaan, ja se tulee olemaan tämän epidemian yksi hyviä puolia.

Tämä on hyvä lakimuutos, ja sitä jo sovelletaan monessa paikassa, että jäin vähän miettimään, mikä tämän esityksen tarkoitus on, mutta se varmaan avautuu tässä jossain vaiheessa.

15.32 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämä toisessa käsittelyssä oleva kuntalain väliaikainen muuttaminen sähköisen päätöksenteon osalta on tarpeellinen, niin kuin edellisissä puheenvuoroissakin todettiin. Ehkä se olisi pitänyt saada pari viikkoa aikaisemminkin käsittelyyn, kun päätöksenteko on tässä korona-aikana kunnissa mennyt eteenpäin, mutta hyvä näin. Ja totta kai on syytä pitää kiinni kansanvallasta kaikissa olosuhteissa.

Kuntien hallintosäännöissä ei tosiaankaan kaikkialla olla varauduttu siihen, että korona iskee ja vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon niin merkittävällä tavalla kuin se nyt on tehnyt. Esimerkiksi kotikaupungissa Kauhavalla jouduttiin tilanteen valjetessa pikavau-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

tia hallintosäännön päivittämiseen, ja nyt se on tullut kaupunginhallituksesta, ja meillä on valtuuston kokous 11.5. — eikös se ole sitten se seuraava maanantai? — ja siellä sitten saadaan tämä hallintosääntö kuntoon. Nyt on toki myös sitten tämä valtakunnallinenkin käsikassara tässä valmiina.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä kiinnitetään huomiota keskeisiin asioihin, joista vielä tiivistetysti: Eli vaikka ollaan sähköisessä toimintaympäristössä, kaikkien päätöksentekijöiden tulee olla aidosti mukana. Tiedän kyllä, että päätöksentekijöitä on sellaisiakin, joille tämä digiloikka on kohtuullisen vaativa rasti, ja tässä yhteydessä täytyy huolehtia siitä — itsenikin, kun toimin Kauhavan kaupunginvaltuuston puheenjohtajana — että nämä asiat sitten lähtevät menemään eteenpäin niin, että kaikki ovat aidosti mukana.

Tämä valtuustotyön julkisuus on tässäkin tilanteessa huomioitava. Nythän on tullut striimaukset ja kaikki kuvaamistekniikat, ja sitä kautta valtuuston kokouksien julkisuus säilyy, ja on tärkeää, että kansalaiset kykenevät seuraamaan, mitä päätöksenteossa kunnissa tapahtuu. Nyt eletään vaativia aikoja myös kunnallisella päätöksentekorintamalla.

Lopuksi vielä, arvoisa puhemies, toteaisin sen, että kyllähän tässä pikakoulutus tämmöiseen digimaailmaan on tapahtunut itse kullakin — siis itseni mukaan lukien. Ja kyllähän näistä voi tulla hyvä työkalu sitten normaaliinkin aikaan. Kyllä minä uskoisin, että aika moni kokous, joka vaan voidaan järjestää digitaalisessa ympäristössä, tullaan pitämään niin myös sitten rauhan aikana tulevaisuudessa.

15.35 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Täällä on todettu aikaisemmissa puheenvuoroissa, että näitä sähköisiä kokouskäytäntöjä on jo kokeiltu eri kunnissa, ja itsekin jäin pohtimaan tämän lakiesityksen pointtia, niin sanotusti. Ymmärrän niin, että sen tarkoitus on se, että vapautetaan ikään kuin valtuustot ja kunnat siitä vastuusta, että niiden itse pitäisi tätä hallintosääntöä muuttaa, ja annetaan tämmöinen nyt koko valtakuntaa koskeva yleinen säännös siitä, että näin voidaan toimia toisaalta 31.7. saakka näiden päätöksentekotapojen osalta ja sitten 31.5. saakka sähköisten kokousten osalta, siis ensi vuoden 31.5. saakka.

Meillä Espoossa, jossa itse toimin sekä valtuustossa että kaupunginhallituksessa, on näitä päätöksentekotapoja jo noudatettu. Meillä on ollut noin nelisen kaupunginhallituksen kokousta sähköisesti, ja ne asiat, mitä lähinnä olemme pohtineet näissä kokouksissa, on sallassapitoon liittyvät kysymykset, joissa aina on vähän se ongelmatiikka, että kun toimitaan etäyhteyksillä, niin miten se varmuudella voidaan sitten todeta, että mitään tietoja ei esimerkiksi ulkopuolisille kuulu siellä, kun kodeissa ollaan etäyhteydessä ja niin edelleen. Siellä voi olla hyvinkin yksityiskohtaisia asioita liittyen henkilöiden oikaisuvaatimuksiin ja niin edelleen, joiden ei kuulu mennä ulkopuolisten korviin. Tämän tyyppiset asiat tulevat lähinnä pohdintaan ja sitten tietysti myöskin verkkoyhteydet ja se, että kaikilla niillä henkilöillä, jotka ovat näissä päätöksentekokelemissä, on riittävä it-osaaminen näiden asioiden käsittelyyn.

Muilta osin, samoin kuin edustaja Laukkanen tuossa aikaisemmin, niin itsekin olen sitä mieltä, että varmasti osa näistä käytännöistä on tullut jäädäkseen. Osa kokouksista tullaan jatkossakin pitämään sähköisesti, mutta sitten siinä on myöskin se haittapuoli, että emme näe toistemme reaktioita eri esityksiin ja siitä puuttuu se henkilökohtainen kontakti. Uskoisin, että ainakin silloin tällöin tarvitsemme myöskin sen ihan fyysisen läsnäolon niissä kokouksissa, jotta voimme pitää kunnolla yhteyttä toisiimme.

15.38 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin tämä lakimuutos todella tehtiin juuri sitä varten, että valtuustoja ei tarvitsisi enää kutsua koolle, jotta hallintosäännöstä voidaan määräaikaaisesti poiketa kunnanhallituksen päätöksellä, mutta kuten täällä on todettu, niin monissa valtuustoissa ehdittiin jo pitää ne kokoukset, joilla hallintosääntöä muutettiin, jotta saatetaan myös valtuuston kokouksia pitää sähköisenä. Eli siinä mielessä tämä on ehkä osittain vähän myöhään tullut, mutta toisaalta varmasti saattaa olla vielä esimerkiksi kuntayhtymiä, joissa on odotettu tätä muutosta, että saadaan yhtymäkokouksia pidettyä.

Tosiaan, eilen huomasin sosiaalisesta mediasta, että varsin monissa valtuustoissa taisi olla ensimmäinen sähköinen kokous, niin kuin meillä Espoossa myöskin, ja on tärkeätä, että tällä esityksellä osaltaan myös selkiytetään niitä tapoja, joilla näitä etäkokouksia voidaan pitää. Meidän kokous tosiaan sujui lopulta hyvin äänestyksiä myöten, ja jotenkin oli kyllä hienoa huomata myös sellainen tietty yhteisöllisyyden tunne, joka siellä etänä meidän kesken oli, kun haluttiin se kokous ja kaikki saada kunnialla sujumaan, ja niinhän se kävikin. Mutta kuten edustaja Kauma totesi, niin ehkä jäi kokouksen jälkeen se tunne, että kuitenkin siitä jäi puuttumaan se vuorovaikutus, mitä valtuustosaleissa ja kokoussaleissa on, että varmasti kokonaan sähköiset kokoukset eivät tule kokouksia, toivottavasti, korvaamaan. Mutta kuten todettu, niin päätöksenteon pitävyyden kannalta on tietysti välttämätöntä, että kaikki menee pykälien mukaan ja ettei muutoseikoista tule valitusperusteita, ja senkin takia on tärkeätä, että lainsäädäntö ja ohjeistukset ovat riittävän selkeitä, ja siihenkin tällä lakimuutoksella osaltaan pyritään.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan käsittelyssä nousi muutamia näkökulmia, joita haluan tässä vielä lyhyesti nostaa esiin.

Täällä jo todettiin se, että tällä siirretään kunnanvaltuuston päätösvaltaa kunnanhallitukselle mutta toimivallan siirto on varsin rajallinen ja perusteltu, mutta silti haluan painottaa, että sitä ei koskaan pidä tehdä kevyin perustein, ja tässäkin todetaan, että hallintosääntöä ei kunnanhallitus voi muuttaa, mutta siitä voidaan poiketa näistä perustelluista syistä.

Toiseksi on tärkeätä, että nyt selkeytetään sitä sääntelyä ja kevennetään tapoja, joilla etäkokous voidaan järjestää ja toteuttaa. Koska hämminkiä on herättänyt se, että siellä oli maininta tästä yhdenvertaisesta näkö- ja kuuloyhteydestä, jos tulee sitten siitä se riski tai pelko, ettei uskalleta toteuttaa sen takia, että varmuudella tätä kohtaa pystytään noudattamaan, niin nyt sitten täsmennetään, millä tavalla tämä voidaan riittävästi ihan nykyisillä, normaaleilla sähköisillä järjestelmillä riittävällä tavalla toteuttaa. Tätähän nyt on tosiaan eri kaupungeissa jo myöskin testattu.

Arvoisa puhemies! Liikaa ei voi myöskään korostaa sitä, että sähköisiä kokouksia järjestettäessä on varmistettava, [Puhemies koputtaa] että jokaisella toimielimen... — Oliko tässä kolme minuuttia? [Puhemies: Joo!] — Okei. No niin, sitten vielä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.41 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta on odotettu, ja se on todellakin lisäys kuntien työkalupakkiin. Kunnallisen päätöksenteon jatkuvuus on turvattava myöskin näissä erityisissä poikkeusoloissa. Tarve esitetyille muutoksille on ollut useita viikkoja, ja kokoomus onkin niitä peräänkuuluttanut. On hienoa, että nyt tämä astuu voimaan jo 1.5. elikkä tällä viikolla.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Tässä on tosiaan kaksi kuntalain säännöstä, joista toinen, joka mahdollistaa tämän hallintosääntömuutoksen, on voimassa heinäkuun loppuun asti, ja sitten tämä sähköistä kokousta koskeva pykälä olisi voimassa tämän kuntavaalikauden loppuun saakka elikkä tuonne ensi vuoden toukokuulle.

Tämä uusi säännös tosiaan antaa hallitukselle toimivallan poiketa hallintosääntöä koskevasta valtuuston päätöksestä tai päättää valtuuston sijasta hallintosääntöön kuuluvasta asiasta siltä osin kuin on kysymys kunnan toimielinten päätöksentekotavasta, sähköisestä kokouksesta ja toimielimen kokouskutsun lähettämisestä sekä yleisön oikeudesta seurata toimielimen kokousta paikan päällä. Tämä viimeinen, eli tämä julkisuusasia, on ollut varmasti se kaikkein olennaisin nyt tällä hetkellä, jos mietitään, että hallituksissa on pohdittu, onko valtuusto päätösvaltainen ja onko mahdollisuus yleisöllä seurata, jos olisi ollut jo mahdollisuus muilta osin siirtyä vaikka esimerkiksi Teams-kokoukseen tai johonkin muuhun sähköiseen kokoukseen. Kuten edustaja Elo tuossa toi esiin, tämä on nyt erityisen tärkeää myöskin toukokuun ja kesäkuun osalta. Meillä on sairaanhoitopiirit ja toisen asteen koulutuskuntayhtymät, joilla tulee kesäkuussa olemaan yhtymäkokous, joka on siis julkinen kokous, ja sen takia sitten nämä yhtymähallitukset saavat nyt tehdä ne muutokset hallituksen päätöksellä, vaikkei olisi hallintosäännössä sitä mahdollisuutta, ja näin ollen yhtymäkokous voidaan sähköisesti koolle kutsua ja se on lainvoimainen myös järjestää sähköisenä kokouksena.

Sitten, arvoisa puhemies, kahteen asiaan:

Tosiaan tästä sähköisestä kokouksesta valiokunta aukikirjoitti vielä sen, että näkö- ja ääniyhteyden yhdenvertaisuutta voidaan tulkita siltä osin, että kokouksen alussa ääni- ja videoyhteys on kaikilla päällä. Kirjoitimme tänne myös, että ”käytännössä nykyiset toimivat ohjelmat ja tietoliikenneyhteydet eivät välttämättä mahdollista kaikkien osallistujien osalta täysin keskeytyksetöntä kuvayhteyttä”, elikkä näin ollen hyväksytään se, että pystytään alussa todentamaan, että valtuutettu on paikalla tai yhtymäkokousedustaja on paikalla — tai kuulolla ehkä enemmän kuin paikalla — ja siltä osin sitten se kuvayhteys voidaan laittaa pois päältä.

Sitten, arvoisa puhemies, ihan loppuun vielä tästä suljetusta lippuäänestyksestä: Se on todella harvoin valtuustoissa käytössä, mutta silloin kun joku valtuutettu sitä pyytää, myös siihen on oltava mahdollisuus, ja toimimme esiin, että on erilaisia mahdollisuuksia ja teknisiä ratkaisuja, joita kuntien on sitten tietenkin tärkeää ottaa huomioon. [Puhemies koputtaa] Jos on esimerkiksi tulossa kaupunginjohtaja- tai kunnanjohtajavalinta, niin sitä tuskin halutaan muulla kuin suljetulla lippuäänestyksellä järjestää.

15.45 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Seurasin tätä keskustelua työhuoneestani käsin, ja tässä on todellakin käytetty jo hyviä puheenvuoroja.

Kaiken kaikkiaan haluan tässä yhteydessä antaa hallitukselle kiitoksen siitä, että se on tuonut ripeästi näitä lakiehdotuksia, jotka mahdollistavat sähköiset kokoukset, eivät pelkästään nyt tässä kunnallishallinnossa vaan laajemminkin. Kyllä oman kotikuntanikin kannalta tämä on suuri helpotus, eli seuraava kaupunginvaltuusto aiotaan järjestää sähköisesti. Täytyy sanoa, että vaikka luottamushenkilöt ovat melko iäkkäitä esimerkiksi omassa kunnassani, niin yllättävän hyvin ovat jo tähän saakka näiden muiden toimielinten sähköiset kokoukset toimineet, eli niistä on tullut hyvää palautetta.

Ja ajattelen, että jos tämä koronaepidemia-aika on monella tavoin erittäin ikävä meidän kannaltamme, niin on siinä joitakin hyviä puolia eli se, että se on pakottanut tähän digiloik-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

kaan ja pakottanut näiden sähköisten toimintatapojen opettelemiseen, ja kyllähän ne on yllättävän hyvin opittukin. Jotta tästä olisi meille hyötyä sitten jatkossakin, kun toivon mukaan pian pääsemme tästä korona-ajasta ohi, niin olisi kyllä todella tärkeää koota nyt kokemuksia esimerkiksi siitä, miten kunnanvaltuustojen kokoukset ovat sujuneet, ja siitä, millä tavalla tätä sähköistä kokoustamista tulisi kehittää. Tämä lakiesityshän on voimassa tämän kunnallisvaalikauden ajan, mutta täällä mietinnössäkkin todetaan se, että tämän 99 §:n osalta voidaan mahdollisesti sitten siihen uuteen kuntalakiin ehdottaa pysyvää muutosta. Ja ennen kuin sitä säädetään ja sitä ehdotusta tehdään, olisi tärkeää, että hallitus koakoisi sitten niitä kokemuksia, joita tänä poikkeusaikana näistä kokouksista on saatu.

15.47 Tiina Elo vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Vielä muutama huomio tähän loppuun. Toisiaan sitä halusin vielä korostaa, että näitä sähköisiä kokouksia järjestettäessä on varmistettava, että jokaisella jäsenellä oikeasti on ne tekniset mahdollisuudet ja tarvittava tuki osallistua kokouksiin ja että etäyhteyksien käyttöön on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tukea. Täytyy myöntää, että itsekin olen joutunut soittelemaan muutaman kerran helpdeskiin, kun kirjalliset ohjeet eivät ensimmäisellä lukemalla auenneet.

Uskon — ja toivon ennen kaikkea — että koronaepidemian myötä myös kokousjärjestelmien kehittämiseen käyttäjäystävällisemmiksi syntyy nyt intressi niitä järjestelmiä tuottaville taholle, koska siinä on varmasti vielä kehittämisen varaa. Samoin pidän tärkeänä sitä, että mahdollistetaan hybridikokoukset eli se, että osallistuja voi tulla myös sinne kokouspaikalle halutessaan, jolloin se apukin sitten on lähellä, koska yksin kotona etäkokoukseen osallistuminen voi joillekin olla liian suuri stressin aihe, ja siitä ei missään tapauksessa pidä muodostua estettä osallistumiselle. Ja kuten täällä on mainittu, myöskään tietysti varmuudella ei voi taata, että aina kaikilla on toimivat verkkoyhteydet koteihinsa.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lopuksi totean, että sähköisiä kokouksia järjestettäessä on huolehdittava kokouksien avoimuudesta ja että näiden yhteyksien ja järjestelmien pitää olla sellaiset, että kiinnostuneet kuntalaiset pystyvät seuraamaan kokousta sähköisesti. Kuten täällä edellinenkin puhuja totesi, tämä lakimuutos on voimassa määräajan ja näiden sähköisten kokousten toteutusta koskevilta osin voimassa vaalikauden loppuun. Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että nyt tätä asiaa tarkastellaan näiden kokemusten valossa kokonaisuutena ja tehdään sitten kuntalakiin pysyvät muutokset hyvän harkinnan ja valmistelun pohjalta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 47/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 ja 8 luvun sekä työttömyysturvalain 2 a luvun 13 §:n ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 58/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi

Hallituksen esitys HE 61/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

15.50 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemiasta johtuva tilanne on näkynyt työ- ja elinkeinotoimintoihin saapuneissa yritysten yt-neuvotteluilmoituksissa sekä työttömiksi työnhakijoiksi lomautettuna tai muusta syystä ilmoittautuneiden kasvaneina määrinä. Poikkeuksellisen suuri yhtäaikaisten työttömyysetuushakemusten määrä puolestaan aiheuttaa työttömyysturvan toimeenpanijoille haasteita. Työttömyyskassat ja Kela ovatkin kertoneet, että suuren hakemuskäärän vuoksi työttömyysturvan toimeenpanossa saattaa esiintyä viivästyksiä.

Yhdessä työttömyysturvan toimeenpanijoiden kanssa on valmisteltu ehdotuksia, joiden tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää työttömyysturvan säännöksiä ja näin keventää etuushakemusten käsittelyn edellyttämää työmäärää. Hakemusten käsittelyä sujuvoittamalla vapautetaan resursseja kasvaneen hakemuskäärän käsittelyyn. Etuuskäsittelyn sujuvoittamisella vähennettäisiin sellaista toimeenpanijoiden työtä, jonka hyöty sinänsä on edelleen olemassa mutta kasvaneiden hakemuskäärien vuoksi ei tässä tilanteessa ole väliaikaisesti perusteltua.

Työttömyysetuuden sovittelun osalta esityksessä ehdotetaan, että yritystoiminnan tuloa soviteltaessa tulot huomioitaisiin hakijan oman ilmoituksen perusteella. Lisäksi ehdotetaan väliaikaista poikkeusta niin kutsuttujen laskennallisen tulon ja erityisen sovittelujakson käyttöön. Valmistelun aikana työvaiheet ovat kuvautuneet työllistävinä, ja nämä muutokset vähentäisivät sellaista etuuskäsittelijöiden käsin tekemää työtä, joka on aikaa vievää ja jota ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista siirtää tietojärjestelmien tehtäväksi.

Työmarkkinatuen tarveharkintaa ja osittaisuutta koskevien sääntöjen soveltamisesta ehdotetaan luovuttavaksi väliaikaisesti. Tässä yhteydessä haluan tuoda esiin, että Kela on valiokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että nämä muutokset tulisi viedä eteenpäin vain siinä tapauksessa, että myös työmarkkinatuen odotusaika väliaikaisesti poistetaan. Toinen Kelan esittämä vaihtoehto olisi, että työmarkkinatukea koskevia muutoksia ei tässä yhteydessä tehtäisi. Tältä osin tätä esitystä on tarpeen tämentää valiokunnassa, ja se tehdään pikaisesti yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

Arvoisa puhemies! Juuri nyt vaikuttaa siltä, että hakemuskäsittelyssä ei ole vielä ilmenyt niitä riskejä, joiden aiemmin pelättiin realisoituvan pikaisesti yhteiskunnan reagoidessa COVID-19-epidemiaan. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö riskiin pitäisi varautua ja etteikö tämä tilannekuva voisi muuttua. Työttömyysturvalakiin sisältyy jo nyt mahdollisuus maksaa työttömyysetuutta ilman päätöstä ennakkona. Nyt esitetään väliaikaisesti muutettavaksi työttömyysetuuden maksamista ilman päätöstä koskevaa säännöstä. Työttömyysetuutta voitaisiin väliaikaisesti maksaa hakemuksen perusteella ennakkona enintään kuudelta kuukaudelta, kun nyt raja on kaksi kuukautta. Näin turvattaisiin työttömyysetuuden hakijalle toimeentulo, jos työttömyysetuushakemusten käsittely viivästyy, ja näin vähennettäisiin toimeentulotuen hakemista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Laki olisi voimassa väliaikaisesti lokakuun loppuun saakka.

15.54 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Me olemme viime aikoina keskustelleet hyvin monistakin väliaikaisista poikkeamista eri lakeihin. Tämä kertoo tietysti siitä, että hallitus reagoi voimakkaasti erilaisiin yhteiskunnan tilanteisiin, joihin koronavirusepidemia on tämän yhteiskuntamme sysännyt. Tämä epidemia on pysäyttänyt valitettavasti myös monet yritykset, ja lomautettuna on jo yli 150 000 henkeä. Uusia ilmoituksia yt-neuvotteluista saadaan päivittäin. Työttömyysetuushakemusten määrä on kasvanut, kuten jokainen meistä ymmärtää, runsaasti normaalitilanteeseen verrattuna.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettävän väliaikaisia poikkeuksia työttömyysturvalakiin, jotta hakemuksen käsittely kevenisi eikä etuuksien saaminen hidastuisi. Tämä on hyvä lähtökohta asialle. Tämä kevennetty menettely saattaa toki mahdollistaa virheiden ja väärinkäytöstenkin riskiä — toivon, ettei näin käy — mutta nämä poikkeusolot vaativat rohkeita päätöksiä, ja ne vaativat myöskin nopeita päätöksiä.

Puhemies! Ylipäätään työn merkitys kasvaa heikossa työmarkkinatilanteessa. Työ tuo meille taloudellista turvaa, ja palkka mahdollistaa monet meidän vapaa-ajan haaveemme. Työllä on kuitenkin monia muita hyvinvointia ja elämänlaatua parantavia vaikutuksia. Työ rytmittää meidän jokaisen arkea, ja merkityksellisen työn tekeminen nostaa myöskin itsetuntoa ja oman arvostuksen tuntua. Toissä tavataan työkavereita, ja työpaikka on monelle meistä tärkeä tällaisen sosiaalisen elämän keskus. Työporukoissa jaetaan iloa, jaetaan suruja ja tuetaan toisia.

Puhemies! Työttömyys on haastavaa niin taloudellisesti kuin henkisesti. Tällainen ehdotuksessa mainittu nopeasti ja sujuvasti saatu myönteinen etuus päätös helpottaa hätää, helpottaa tilannetta ja vahvistaa myöskin uskoa yhteiskuntaan.

15.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja muut paikalla olijat! Kiitos tästä työttömyysturvan käsittelyn joustamisesta. Niin kuin tuossa aiemmin konkurssilainsäädännön yhteydessä jo keskustelimme, niin meillä on valtava määrä tällä hetkellä ihmisiä lomautettuina. Historiassamme ei ole edes 90-luvulla ollut lähellekään tällaista määrää lomautusten piirissä kuin tällä hetkellä on, ja työttömien työnhakijoiden määrä työ- ja elinkeinoministeriön listoilla on kasvanut vuodentakaisesta yli 70 000:lla jo tässä vaiheessa. Elinkeinoelämän keskusliiton, itse asiassa jo kuukauden vanhan, arvion mukaan jopa 18 prosenttia suomalaisista yrityksistä on vaarassa ajautua konkurssiin. Tämä olisi muuten merkittävästi korkeampi lopputulema kuin 90-luvun lamassa. Täällä on tänään käytetty hyviä puheenvuoroja ja muisteltu niitä tapahtumia, mitä 90-luvun lamassa

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

tapahtui ja miten edelleen sitä tuskaa monet perheet, entiset yrittäjät, tuon ajan lapset nyt jo aikuisina harteillaan kantavat. Pitää muistaa, että nyt tarvitaan toimenpiteitä, että autamme näitä yrityksiä yli tämän vaikean ajan.

Ensisijaista on siis huolehtia siitä, että työttömyys ei räjähtäisi käsiin. Reagoinnin pitäisi olla ennen muuta yritysten auttamisessa tämän vakavan kriisin yli. Yritystuet — Business Finland, ely — ovat sellaisia, joihin pitää nyt kiinnittää enempi huomiota. On tosiasia, että hallitus on epäonnistunut näiden yritystukien kohdentamisessa niille yrityksille, jotka niitä ennen muuta tällä hetkellä tarvitsevat, ja siitä on turha Business Finlandia syyttää. He ovat jakaneet rahat juuri niiden kriteereiden ja lainsäädännön pohjalta, jonka hallitus heille on antanut.

Oma ongelmansa on sitten se, että joku ihme meidän hallituksessa jarruttaa tätä ravintola- ja kahvila-alan tukea, jota eduskunta on yksituumaisesti edellyttänyt annettavaksi, ja kyllä, arvoisa ministeri, sinne tulee vielä valtava määrä näitä työttömyysturvahakemuksia, jos te nyt annatte näiden kahviloiden ja ravintoloiden mennä tämän kinastelun ja viivytteen takia konkurssiin. Tarvitaan nopeita toimenpiteitä, joilla autetaan nämä ravintolat ja kahvilat tämän vakavan kriisin yli. Näitä toimenpiteitä tarvitaan yrityskentälle laajasti laidasta laitaan, ja toivon, että teidän neuvotteluissa näihin löytyy ratkaisuja.

On tärkeää, että silloin, kun ihminen joutuu lomautetuksi tai työttömäksi, tämä ministeri Pekosen esittelemä työttömyysturvan joustaminen saadaan nopeasti käyttöön. — Kiitos siitä.

16.00 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Koronavirus todella koettelee ihmisiä monella tapaa eikä vähiten tietysti taloudellisesti. Työ- ja elinkeinoministeriön eilisen tiedon mukaan 16.3. jälkeen alkaneita lomautusjaksoja oli Suomessa noin 164 000, ja alkaneet yt-neuvottelut koskivat noin 450 000:ta työntekijää — melkoisen karmaisevia lukuja jo tässä vaiheessa.

Monet yritykset ja työnantajat eivät ole pystyneet rajoitusten ja erityisen tilanteen aiheuttamien vaatimusten vuoksi sopeuttamaan toimintaansa muutoin kuin lomauttamalla tai jopa irtisanomalla työntekijöitä. On selvää, että yhtäaikainen suuri työnhakijoiden ja työttömyysturvahakemusten määrä aiheuttaa täydellisen poikkeustilanteen myös työttömyysturvan maksuun. Eduskunta onkin jo aiemmin edellyttänyt hallitukselta, että se selvittää keinoja työttömyysturvaetuuksien käsittelyn sujuvoittamiseksi ja varmistaa työttömyyskassojen sekä Kelan toimeenpanon, ettei viivästyksiä maksuihin tulisi.

Nyt annetulla hallituksen esityksellä vastataankin tuohon eduskunnan pyyntöön. Esitys on näissä olosuhteissa laadittu hyvin kiireisessä aikataulussa, ja sen tavoite on hyvä. Tavoitteena on yksinkertaistaa työttömyysturvan säännöksiä, ja näin keventää etuushakemusten käsittelyn edellyttämää työmäärää. Tämä koskisi eräitä työttömyysetuuden sovittelutilanteita, työmarkkinatuen erityisehtoja ja työttömyysetuuden maksamista ilman päätöstä koskevia edellytyksiä. Etuutta voitaisiin väliaikaisesti maksaa hakemuksen perusteella enakkona enintään kuudelta kuukaudelta. Tämä olisi valtava helpotus etuuksien toimeenpanoon ja näin ollen ihmisten toimeentulon turvaamiseen.

On kuitenkin huomattava, että kun kiireessä valmistellaan asioita, niin on olemassa myös riskejä siihen liittyen. Ministeri Pekonen totesi, että tähän asti ne riskit eivät ole konkretisoituneet, niin kuin ehkä pelättiin, ja etuuskäsittely on yllättävänkin hyvin sujunut vielä tähän asti, mutta on huomioitava, että hakemuksia on tullut, niitä on tällä hetkellä käsittelyssä ja valitettavasti niitä tulee vielä lisää. Siitä johtuen edelleen toivon, että kiinnite-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

tään huomio siihen riskiin, niin että meidän järjestelmämme taipuvat näihinkin muutoksiin ja uudistuksiin, joita nyt ollaan esittämässä, ja siihen, että henkilöstön aika ei missään nimessä kulu koulutukseen ja uusien järjestelmien opetteluun vaan saadaan oikeasti ne resurssit sinne, mihin tämänkin hallituksen esityksen tarkoitus on ollut ne saada.

16.03 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kun hallitus 16.3. totesi poikkeusolojen voimassaolon, yt-neuvotteluiden ja lomautusten määrä lähti heti voimakkaaseen kasvuun. Kuten edustaja Viljanenkin tuossa sanoi, niin tosiaan TE-toimistoille saapuneita yt-ilmoituksia on eiliseen mennessä kirjattu yli 5 100 työnantajalta, ja ne koskevat yhteensä noin 459 000:ta työntekijää. Huoli työttömyyskassojen ja Kelan ruuhkautumisesta on tuotu esiin monelta taholta, ja olen itsekin esittänyt täällä aikaisemmin, että pitäisi miettiä, voidaanko työttömyystukea maksaa ennakkona, jotta ihmiset pääsisivät tästä yli. Tähän huoleen hallitus on nyt vastannut tällä käsittelyssä olevalla lakiesityksellä, joten kiitos siitä.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi väliaikaisia muutoksia, joiden tavoitteena on yksinkertaistaa eräissä tilanteissa työttömyysturvan säännöksiä ja näin keventää etuushakemuksen käsittelyn edellyttämää työmäärää. Ehdotettavat muutokset koskevat eräitä työttömyysetuuden sovittelutilanteita, työmarkkinatuen erityisiä ehtoja ja työttömyysetuuden maksamista ilman päätöstä koskevia edellytyksiä. Työttömyysetuutta voitaisiin väliaikaisesti maksaa hakemuksen perusteella ennakkona enintään kuudelta kuukaudelta.

Tosiaan poikkeusolojen voimassaoloa on nyt puolitoista kuukautta, ja nyt tällä hetkellä emme vielä tiedä, missä vaiheessa näitä rajoituksia aletaan purkamaan. Hallitus on luvannut siitä tiedottaa vapun jälkeen, 3. päivä toukokuuta. Siinä mielessä mietin, riippuen niistä toimenpiteistä, ehtiikö tällä lakiesityksellä olla semmoisia vaikutuksia, että siitä oikeasti on hyötyä. Jos käy niin, että näitä rajoituksia voidaan purkaa hyvinkin pikaisessa aikataulussa, se hyöty ehkä jää vähän pienemmäksi.

On ymmärrettävää, että kun tässä tilanteessa hallituksen tekemät toimenpiteet on tehty kovassa kiireessä ja kovalla paineella, siinä saattaa jäädä sitten huomioimatta se toimeenpanon helppous ja yksinkertaisuus, ja niitä joudutaan sitten jälkeinpäin vähän miettimään. Nyt tämä asia tulee sote-valiokunnalle tosi pikaisella aikataululla, niin että me saimme sen 30-sivuisen hallituksen esityksen tosissaan eilen, ja se perustuu kohtalaisen monimutkaiseen lainsäädäntöön, ja vinon pinon asiantuntijalausuntoja saimme tänä aamuna kello 9, sähköposteja, joita en itse ole vielä ehtinyt lukea, että tässä nyt sitten tämä ilta menee varmaan näitä selatessa. Tosiaan käsitellään tämä huomenna sote-valiokunnassa, ja toivon mukaan, jos kaikki hyvin menee, saadaan siitä mietintö aikaiseksi, ja palaamme tähän keskusteluun sitten seuraavan kerran täällä salissa sen jälkeen. — Kiitoksia.

16.07 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Palaan siihen, että noin kolme viikkoa sitten tässä salissa hyväksyttiin työttömyysturvalain muutos, jossa oli mukana muun muassa omavastuuajan poistaminen lomautettujen osalta, ja sen lain käsittelyn yhteydessä eduskunta antoi myös ponnin, jossa se kiinnitti huomiota toimeenpanoon Kelan ja työttömyyskassojen osalta. Nyt ollaan sitten siinä tilanteessa, että meillä on olemassa tämä hallituksen esitys, jossa tätä toimeenpanoa halutaan parantaa Kelan ja työttömyyskassojen osalta.

Samalla haluan todeta, että perjantainahan annettiin toisen lisätalousarvion myötä 41 miljoonaa euroa Kelalle toimeenpanon parantamiseen ja 20 miljoonaa euroa työttömyyskassoille. Eli hallitus on myös pyrkinyt ja eduskunta omalta osaltaan pyrkinyt paranta-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

maan myös tätä resursointia, ja käsittääkseni esimerkiksi Kelaan on palkattu viisumikäsiteljiä, jotka helposti pystyvät ottamaan näitä uusia hakemustehtäviä käsiteltäväksi.

Hallituksen esityksen, joka meillä on nyt käsittelyssä — kuten on tullut jo monessa puheenvuorossa, muun muassa esittelijän, ministerin puheenvuorossa, esille — on tarkoitus tehdä sitä, että poistetaan väliaikaisesti sellaisia tehtäviä näiltä etuuskäsittelijöiltä, että he saavat laitettua kaiken tarmonsä nimenomaan näiden työttömyysturvahakemusten käsittelyyn. Siitähän tässä kaiken kaikkiaan yksinkertaisuudessaan on kysymys. Meille on kerrottu ja tässä tuotu esille myös, että tätä on valmisteltu hyvässä yhteistyössä Kelan ja työttömyyskassojen kanssa, ja on syytä uskoa, että nämä tahot ovat parhaita tuntemaan oman työnsä ja sen, mitkä ovat niitä toimia, jotka helpottaisivat sitten näitten hakemusten käsittelyä, jotta he saisivat siihen enemmän energiaa laitettua.

Yksi kohta, josta haluan erityisesti sanoa: On merkityksellistä, että meillä tällä hetkellä lainsäädännössä on, että kahden kuukauden ajan voidaan työttömyysturva maksaa ennakkomaksukäsittelyllä, ja tässä hallituksen esityksessä se nostetaan peräti kuuteen kuukauteen. Eli tämä on tässä minusta se iso merkityksellinen kysymys.

Sitten lopuksi haluan todeta ministeri Pekosen esille ottamasta Kelan kannanotosta, että uskoisin, että meillä valiokunnassa löytyy myös yhteistä tahtoa siitä, että haetaan ministeriön kanssa pikaisesti ratkaisua siihen, jotta tämä hallituksen esitys saataisiin käsiteltyä ja vietyä mahdollisimman ripeästi eteenpäin. Sillä tavalla ainakin itse pyrin toimimaan, että näin huomenna voitaisiin tehdä.

16.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän koronaepidemian aikana lomautettujen ja työttömien määrä on kasvanut räjähdysmäisesti ja lomautuksiin tähtäävien yt-neuvottelujen piirissä on jo lähes puoli miljoonaa työntekijää, joten tämä etuuskäsittelyä hoitavien tahojen ruuhkautuminen on hyvin johdonmukainen seuraus tästä. On hieno asia, että näinkin nopeasti nyt hallitus toi tämän eduskunnan edellyttämän joustoesityksen, ja tätä päästään nyt varmasti ripeästi siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsittelemään.

Näitten muutosten tavoitteena on turvata työttömyysetuuden hakijan oikeus sosiaaliturvaan työttömyyden ajalta tilanteessa, jossa toimeenpanijoiden hakemuskäsittely on ruuhkautunut ja tämä voisi aiheuttaa näitä hakijan kannalta kohtuuttomia viivästyksiä työttömyysetuuksien maksamisessa. Käytännössä työttömän kannalta mielestäni kaikkein merkittävin muutos tässä on juuri tämä, että työttömyysetuutta voidaan maksaa hakemuksen perusteella ennakkona kuudelta kuukaudelta eikä siltä kahdelta kuukaudelta, joka tällä hetkellä on laissa. Tämä on hieno asia, että tämä tähän tulee.

Tietenkin on mahdollista, niin kuin täällä jo todettiin, että tämäkin lainsäädäntö voi mahdollistaa myös näiden etuuksien väärinkäyttöä, mutta se on se riski, joka tässä tilanteessa on valitettavasti otettava. Ja vaikka näitä koronarajoituksia onnekaassakin tapauksessa saataisiin nopeasti purettua, niin on oletettavaa, että monella toimialalla työllisyys ei ihan hetkessä parane. Voi olla, että esimerkiksi, vaikka nyt jossakin vaiheessa saataisiin sitten kulttuuritoiminta ja ravintolat ja teatterit aukeamaan, niin monet, varsinkin ikäihmiset, ovat todennäköisesti aika arkana niihin lähtemään, ja se voi sitten pidempääkin hyytymistä tällä alalla aiheuttaa. Mutta joustavuutta tarvitaan, ja sen vuoksi kiitos tästä esityksestä.

16.12 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää ministeri Pekosta tästä esityksestä, jossa työttömyysetuutta voitaisiin maksaa ennakkona hakemuk-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

sen perusteella enintään kuusi kuukautta sen kahden kuukauden sijaan. Samalla kiitän myöskin erinomaisesta vastauksesta kirjalliseen kysymykseeni, jonka jätin noin neljä viikkoa sitten.

Nämä työttömyyskassojen ongelmathan tulivat esiin erityisesti YTK:n elikkä tämän Loimaan kassan perusteella, koska siellä oli ruuhkautunut näitä hakemuksia, joita jo silloin 1.4., kun kirjallisen kysymykseni jätin, oli 375 000. Eli yt-neuvotteluita oli sen verran silloin ja lomautettuna ja kokonaan työttömänäkin jo 112 000, ja nyt tämä määrä on vain kasvanut. Mutta kun nämä YTK:n ongelmat tulivat julkisuuteen, niin itse olin yhteydessä useimpiin näistä suuremmista kassoista, ja sain kuulla, että vaikka heillä ei se ongelma vielä ollut käsillä niin suuri, niin olisi vain ajan kysymys, koska se näin olisi. Näin ollen kysymys ei tässä ole pelkästään yhdestä kassasta vaan useimpien kassojen tilanteesta ja tietysti Kelan tilanteesta myöskin. Olenkin tyytyväinen, että tässä vastauksessanne, jonka kirjallisessa kysymyksessä annoitte, kassoille myönnetään 20 miljoonaa euroa ja Kelalle 41 miljoonaa euroa. Nyt tässä vaiheessahan se ongelma koskee näitä hakemusten käsittelyjä, mutta tietysti, jos meille tulee toinen aalto ja ongelma pitkittyy, niin sitten me olemme myöskin kysymyksessä, riittävätkö kassojen rahat ylipäättään näiden työttömyyskorvausten maksuun.

Lisäksi näiden kassojen kanssa asioidessa kävi ilmi, että kaikkein keskeisin pullonkaula näissä hakemuksissa oli palkan määrittäminen ja toinen se, että tulorekisterissä olivat puutteelliset tiedot. Tietysti tätäkin voidaan ratkaista sillä tavalla, että lisätään käsittelijöiden määrää tai helpotetaan prosesseja, mutta kaikkein isoin ongelma on todella se palkan määrittäminen. Julkisuudessa on myöskin ollut sellainen vaihtoehto esillä, että olisi otettu työnantajat tähän mukaan sillä tavalla, että heitä olisi käytetty apuna työttömyyskorvausten määrittelyssä, koska heillä on se kaikkein viimeisin tieto siitä, paljonko nämä henkilöt ovat ansainneet ja kuinka pitkältä ajalta ja sitten myöskin se yhteys sinne kassoihin. Mutta nyt sitten päädyttiin tähän ennakkohakemuksen perusteella, elikkä enakkona enintään kuusi kuukauden kahden kuukauden sijaan, ja sekin on erittäin hyvä vaihtoehto. Pääasia on se, että me emme jätä näitä ihmisiä tyhjän päälle. Tämä tilanne koronavirukseen osalta on tullut niin nopeasti kaikkien käsille, että on ensiarvoisen tärkeää, että tähän kysymykseen on puututtu pikaisesti.

Ja kuten todettu, niin kiitän edelleen ministeriä tästä avauksesta.

16.16 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on hyvä, ja niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on todettu, nopeasti reagoitiin täältä salista tulleeseen toiveeseen. Tuo ministeri Pekosen mainitsema Kelan kannanotto nyt hiukan tuon työttömyysturvan osalta hämmensi itseäni.

Nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvan perusteisiin ja käsittelyyn on inhimillisesti työttömän osalta todella tärkeä muutos niin työttömyysturvasäännösten kuin hakemusten käsittelyprosessien suhteen, ja toivottavasti sitten tämän reilun 8 miljoonan euron lisärahoitus myös sitten tuossa lisätalousarvio kolmosessa hyväksytään. Esitystä pitää myös kiittää siitä, että se ylettyy tuonne pitkälle syksyyn, lokakuun loppuun asti.

Eniten toimeentulotuen ja työmarkkinatuen käsittelyissä työmäärää aiheuttavat palkkatyöstä saatava työtulon sovittelu, ja erityisestihän tämä koskee sitten pienipalkkaista ravintola- ja palvelualaa, joissa myös palkan lisäksi haetaan soviteltua päivärahaa ja monesti myös sitten asumistukea ja toimeentulotukea, ja nämä ovat ehkä työelämpiä prosesseja sit-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

ten niin Kelalla kuin työttömyyskassassakin. On hyvä, että näitäkin säännöksiä työttömyysetuuden sovittelun osalta nyt sitten pikkusen tässä yhteydessä viilataan.

Lainmuutokset työmarkkinatuen tarveharkinnan poistamisesta sekä työmarkkinatuen osittamisesta ovat inhimillisiä päätöksiä ja voivat monelle tuoda myös pientä helpotusta hetkellisesti sinne arkeen. Lisäksi työttömyysetuuden maksaminen ilman päätöstä ennakkona helpottaa käsittelijöiden aivan tolkutonta työkuormaa tällä hetkellä niin työttömyyskassoissa kuin tuolla Kelallakin.

Jos suhteuttaa sitten lakipaketin kustannusvaikutuksia, se on reilu 8 miljoonaa valtion ja kuntien osalta. Se on vähän suhteessa siihen monen kodin ja työttömän kriisiajan arjen ja toimeentulon helpottamiseen. Hallitukselta hyvää valmistelua, on tartuttu aivan oikeisiin asioihin työttömien ja lomautettujen tukien sekä erityisesti myös sitten käsittelyprosessien ja resurssien joustamisen näkökulmasta.

16.19 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Yritän puhua lyhyesti ja olla kajoamatta niihin hyviin esittelyperusteisiin, joita ministeri täällä jo toi esille, ja toisaalta kollegat ovat tässä käyttäneet hyviä puheenvuoroja, yritän myös olla toistamatta niitä, minkä jälkeen tietysti voi kysyä, mitä haluan siis tällä kertaa sanoa. Haluan sanoa kaksi asiaa:

Ensimmäinen on tosi lyhyt, ja se on se, että juuri tällaisia lakeja pitää nyt tehdä nopeasti. Tämä on erinomainen esimerkki siitä, että me sujuvoitamme ja nopeutamme näitä prosesseja ja saamme sosiaaliturvan näiltä osin pelaamaan vaikeassa tilanteessa todella hyvin.

Toinen asia on vähän laajempi ja periaatteellisempi, ja se liittyy siihen, että usein, kun me puhumme työttömyysturvasta, keskustelussa voi olla semmoisia ideologisia sävyjä, että helposti annetaan ymmärtää, että kysymys on nyt jostakin almusta taikka köyhäinavusta tai jostakin tämmöisestä. Haluaisin muistuttaa, että meidän sosiaaliturvamme, joka on erittäin laaja kokonaisuus — se on 70 miljardia meidän 240 miljardin kansantaloudestamme — jakaantuu periaatteessa kahteen osaan: sosiaali- ja terveyspalveluihin ja sitten rahallisiin etuuksiin. Rahalliset etuudet ovat Suomessa pääasiassa sosiaalivakuutus pohjaisia, ja siellä on kolme isoa ryhmää: tietenkin eläkevakuutus, joka muodostaa yksin jo melkein puolet tästä 70 miljardin sosiaaliturvakokonaisuudesta, työttömyysvakuutus ja sairausvakuutus. Eli kysymys on historiallisesti siitä, että aluksi työntekijät, useimmiten juuri ammatillisesti järjestäytyneet työntekijät, ovat ymmärtäneet, että taloudellisten suhdanteiden muuttuessa on järkevää vakuuttautua mahdollisesti tulevan työttömyysuhan varalta, ja niin sanotusti hyvänä aikana kerätään tätä vakuutta, joka sitten tilanteen langetessa päälle on käytettävissä. Sittenminhän tämä on laajentunut yrittäjiin, niin kuin tiedämme, ja esimerkiksi Loimaan kassa äsken edustaja Kauman puheenvuorossa mainittiin. Mutta halusin nimenomaan muistuttaa tästä, että kysymys ei ole nyt mistään almuista eikä köyhäinavusta, vaan kyse on meillä yhteiskunnan jäsenten, pitkälti ammatillisesti järjestäytyneen työväenliikkeen luomasta vakuutus pohjaisesta järjestelmästä, jota me nyt käytännössä tiettyillä prosessimuutoksilla sujuvoitamme niin, että se tässäkin vaikeassa tilanteessa toimii mahdollisimman hyvin, eli työttömyysvakuutuksesta.

16.21 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat sitkeää kansaa, ja olemme selvinneet monenlaisista vaikeuksista, ja selviämme myös näistä. Vanhalla kansalla on monia hyviä viisauksia, ja yksi osuvimmista on se, että hätä keinot keksii. On ollut hyvä havaita, kuinka nopeasti on pystytty valmistelevaan lainsäädäntöön parannuksia siltä osin, kuin on tarvittu vaikkapa yrittäjille mahdollisuus hetkellisesti keskeyttää yritystoimintan-

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

sa ja siirtyä työttömyysturvan piiriin ilman, että yritystoimintaa joudutaan ajamaan alas, tai kuinka saadaan joustoja aikaan työttömyysturvajärjestelmäämme, jotteivät perheiltä lopu rahat tililtä. Näin ollen haluan kiittää hallitusta siitä, että on ryhdytty rivakasti toimiin, ja toivon tietysti, että niistä hyvistä käytännöistä, joita voidaan tällaisen hädän hetkellä oppia, otetaan kaikki oppi ja hyöty irti myös normaalioloissa, joissa aivan samalla tavalla voitulla vastaan tilanteita, joissa vaikkapa yrittäjä tarvitsee työttömyysturvaa, ja mitäpä sitä kovin byrokraattisena pitämään sitä palkansaajankaan työttömyysturvan saantia.

Mutta kiitos ministerille tämän lakihankkeen edistämisestä.

16.23 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia erittäin hyvästä keskustelusta, ja hyvästä keskustelusta aina syntyy myöskin hyviä eväitä hallitukselle, kuten tässäkin keskustelussa on ilmi käynyt.

Valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen tuossa totesikin, että tätä esitystä on valmisteltu yhteistyössä Kelan ja työttömyyskassojen edustajien kanssa. Ja on todella tärkeää huomioida, että juuri työttömyysturvan maksajien eli Kelan ja kassojen asiantuntemus omassa työssään on otettu huomioon ja tätä asiantuntemusta on myöskin tätä esitystä valmisteltaessa arvostettu. Työttömyyskassat ja Kela ovat myöskin parhaita asiantuntijoita oman työnsä järjestämisessä, ja tämä ilmenee myös siitä, että tämä on tässä työttömyysturvalaisakin tunnustettu. Haluan todeta, että edelleen me jatkamme myös toimeenpanijoiden kanssa muiden mahdollisten sujuvoittamistoimenpiteiden eteenpäinviemistä.

Edustaja Viljanen ja monet muutkin edustajat tuossa totesivat, että aikataulu on kiireinen, ja se todella pitää paikkansa näissä poikkeusoloissa ja asettaa myöskin omat haasteensa sekä valmistelijoille että myöskin täällä eduskunnassa kansanedustajille valiokunnissa. Haluan todeta, että olen iloinen siitä valiokunnan asiantuntemuksesta ja hyvästä yhteistyöstä, jota varmasti voimme tämänkin esityksen osalta nyt pikaisesti tehdä, että saamme vietyä tämän esityksen läpi.

Vaikka hakemuskäsittelyssä ei ole vielä ilmennyt ruuhkaa, niin on aivan selvää, että hakemuksia tulee valitettavasti lisää, ja siksi on tärkeää, että me varaudumme nyt myöskin näillä toimenpiteillä siihen, että etuuksien maksatus on aikaisempaa sujuvampaa myöskin jatkossa. Toisaalta tietenkin me toivomme, että tämä tilanne normalisoituu pian eikä lomautusten tai irtisanomisten tarve tässä enää pitkittyisi ja siltä osin tekisimme niin sanotusti turhaa työtä. Ja voin vakuuttaa, että tämän turhan työn tekisin kyllä mielelläni. Toivon todella, että tilanne normalisoituu.

Edustaja Juusolle haluan todeta, että tämä hallituksen esitys ei ole sidottu näihin hallituksen rajoittamistoimenpiteisiin eli tämä on voimassa sinne lokakuun loppuun asti, jos näin eduskunnassa päätetään, ja siltä osin tätä esitystä voidaan hyödyntää myöskin pitkälle sinne syksyyn.

Edustaja Räsänen nosti esiin nuo mahdolliset väärinkäytökset. Totean, että Kelan selvitysten mukaan väärinkäytöksiä on erittäin vähäisessä määrässä hakemuksia. Ja tässä toimii samalla tavalla tämä jälkikäteisvalvonta kuin ihan normaalisti muissakin etuusmaksatusissa.

Edustaja Kaumalle kiitos kannustavasta puheenvuorosta, ja totean vielä, että Työllisyysrahaston ja kassojen maksuvalmiutta seurataan tarkoin ja siihen myöskin reagoidaan tarvittaessa lisäbudjetilla.

Pöytäkirja PTK 63/2020 vp

16.26 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua lainkaan, mutta puheenvuoroni oli tuolta pudonnut pois aikaisemmassa vaiheessa.

Haluaisin kiittää hallitusta näistä säädöksistä, joita nyt ollaan tehty ja joilla pyritään helpottamaan näiden työttömyysetuuksien saamista. Tässä selkeästi halutaan sujuvoittaa tätä, tämä tilanne on kaoottisesti tulossa päälle. Ja tuolla on vaikeita tilanteita koko ajan, kun ruuhkautuvat ne asiat niin valtavassa määrin, ja pakkohan tässä on niin sanotusti byrokratian aidosti joustaa, vaikka tämä on poikkeustilanne — emmehän me voi tällä tavalla näitä joustoja tehdä jatkossa.

Tähän liittyvät myöskin nämä työmarkkinatukeen tehtävät helpotukset niissä hakemusmenettelyissä, muun muassa nyt on näitä yksinyrittäjiä tulossa yhä enemmän hakemaan. Tämä on toinen kulma, mutta on kysymys joka tapauksessa samasta asiasta, jossa heidänkin kohdallaan pyritään nyt helpottamaan tätä työmarkkinatuen saamista ja työttömyysetuuksien saamista. — Kiitos näistä toimista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 29.4.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola